

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

આરક્ષિત-૧૧/૦૩/૨૦૨૫ પર

જાહેર કર્યુ-૨૦/૦૩/૨૦૨૫ પર

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાત ઉચ્ચ ન્યાયાલયમાં

આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લીકેશન નંબર ૧૬૨૧૪/૨૪૨૪

સાથે

સિવિલ એપ્લીકેશન (ફોર ઇન્ટરિમ રિલીફ) નંબર ૧/૨૦૨૫

ઇન આર/ સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લીકેશન નંબર ૧૬૨૧૪/૨૪૨૪

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ મૌલિક જે. શેલત

=====

રિપોર્ટિંગ માટે મંજૂર	હા.	ના.
	હા	

=====

ચંપાબેન તે ગોવણભાઈ કલાભાઈ ની પુત્રી બચુભાઈ ની વિધવા

વિરુદ્ધ

મુતક પુશમનભાઈ ચંદૂભાઈ કાયદેસર ના વારસદારો દ્વારા અને અન્યો

=====

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(ઓ) નંબર ૧ માટે શ્રી મનન એ. શાહ (૫૪૧૨)

સામાવાળા(ઓ) નંબર ૧.૧, ૧.૨, ૧.૩, ૧.૪ માટે શ્રી આદિત આર.

સંજણવાળા (૯૯૧૮)

સામાવાળા(ઓ) નંબર ૧૦.૧, ૧૦.૨, ૧૦.૩, ૧૦.૪, ૧૦.૫, ૧૦.૬,

૧૧.૧, ૧૧.૧૦, ૧૧.૧૧, ૧૧.૨, ૧૧.૩, ૧૧.૪, ૧૧.૫, ૧૧.૬, ૧૧.૭,

૧૧.૮, ૧૧.૯, ૧૨.૧, ૧૨.૨, ૧૨.૩, ૧૨.૪, ૨, ૩.૧, ૩.૨, ૩.૩, ૩.૪,

૪, ૫, ૬, ૭.૧, ૭.૨, ૮ ને ડાયરેક્ટ સર્વિસ દ્વારા નોટિસ બજવણી થયેલ છે

=====

કોરમ:માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ મૌલિક જે. શેલત

સી એ વી જજમેન્ટ

૧. તાત્કાલિક પરત કરી શકાય તેવો નિયમ.વિદ્વાન વકીલ શ્રી આદિત્ય આર સંજનવાલાએ સામાવાળા નંબર ૧.૧ થી ૧.૪ વતી નિયમની નોટિસની સેવાને માફ કરી દીધી છે.

૨. બજવણી થયેલ છતાં, અન્ય સામાવાળાઓ વતી કોઈ હાજર થયું ન હતું. જેમ કે રિટ અરજીના ચુકાદા માટે તેમની હાજરીની જરૂર રહેશે નહીં કારણ કે હરીફ સામાવાળાઓ વિદ્વાન વકીલ શ્રી સંજનવાલા દ્વારા હાજર થાય છે.

૩. સંબંધિત પક્ષો વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલોની સંમતિ સાથે અને વર્તમાન કેસમાં સામેલ મુદ્દા સાથે, આ બાબતને અંતિમ સુનાવણી માટે લેવામાં આવે છે.

૪. વર્તમાન રિટ અરજી ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૭ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવી છે જેમાં નીચેની રાહત માંગવામાં આવી છે:—

“(એ) નામદાર કોર્ટ મહેરબાની કરીને યોગ્ય રિટ, હુકમ અથવા નિર્દેશ જારી કરી ન્યાયના હિતમાં રેગ્યુલર સિવિલ સૂટ નંબર ૧૦૩/૨૦૧૪માં આંક -૯૩ ની અરજી પર વિદ્વાન ૧૧મા એડિશનલ સિવિલ જજ, સુરત દ્વારા પસાર

કરવામાં આવેલ પડકારાયેલ આદેશ તારીખ ૨૫/૧૦/૨૦૨૪ ને ૨૬ અને બાકાત કરવા કૃપા કરે; (એનેકચર-એ કલેક્ટિવ).

(બી) નામદાર કોર્ટ આ અરજીના પ્રવેશ, સુનાવણી અને આખરી નિકાલ પેન્ટિંગ હોય ત્યાં સુધી, રેગ્યુલર સિવિલ સૂટ નંબર ૧૦૩/૨૦૧૪માં આંક -૯૩ ની અરજી પર વિદ્વાન ૧૧મા એડિશનલ સિવિલ જજ, સુરત દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ પડકારાયેલ આદેશ તારીખ ૨૫/૧૦/૨૦૨૪ ની અમલવારી, કામગીરી અને અમલીકરણ પર સ્ટે (સ્થગિતતા) આપવા કૃપા કરે; (એનેકચર-એ કલેક્ટિવ).

(સી) નામદાર કોર્ટ ન્યાયના હિતમાં, આ નામદાર અદાલતને યોગ્ય જણાય તેવા અન્ય અને વધુ રાહતો મંજૂર કરવા કૃપા કરે.”

પ. પક્ષકારોને દાવામાં તેમની મૂળ સ્થિતિ અનુસાર શક્ય હોય ત્યાં સુધી સંદર્ભિત કરવામાં આવશે.

કેસની ટૂંકી હકીકતો

ક.૧ અરજદાર નિયમિત દાવો નંબર ૧૦૩/૨૦૧૪નો મૂળ વાદી છે, જે ૧૧મા એડિશનલ સિવિલ જજ, સુરત સમક્ષ પેઢિંગ છે, જ્યારે સામાવાળાઓ મૂળ સામાવાળાઓ છે.

ક.૨ ઉપરોક્ત દાવો એવી ઘોષણા અને મનાઈ હુકમની માંગ સાથે દાખલ કરવામાં આવ્યો છે કે જે મિલકતને પૂર્વજોની મિલકત તરીકે જાહેર કરવામાં આવે અને આગળ જાહેર કરવામાં આવે કે વાદી સ્વર્ગીય ગોવનભાઈ કલાભાઈના વંશજો છે. એવી પણ વિનંતી કરવામાં આવી છે કે ખોટી વંશાવલિના આધારે મહેસૂલ રેકૉર્ડમાં દાવો કરાયેલી મિલકતોના સંબંધમાં જે મહેસૂલ એન્ટ્રીઓમાં ફેરફાર કરવામાં આવે છે તેને રદબાતલ જાહેર કરવામાં આવે.

ક.૩ સામાવાળાઓએ દાવાના વિરોધમાં લેખિત નિવેદન દાખલ કર્યું છે. આ મુદ્દાઓ ૨૭/૦૧/૨૦૨૧ પર તૈયાર કરવામાં આવ્યા હોવાનું જણાય છે. ત્યારબાદ, વાદીના પુરાવા માટે દાવો તૈયાર થાય છે.

ક.૪ તે તબક્કે, મૌખિક પુરાવાના બદલે મુખ્ય તપાસ દાખલ કરતા પહેલા, વાદીએ સિવિલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૦૮ (ત્યારબાદ 'સી. પી. સી.' તરીકે ઓળખાય છે) ના આદેશ ૬ નિયમ ૧૭ હેઠળ આંક ૯૩ હેઠળ વિવાદિત અરજી દાખલ કરી છે. વાદીએ ફરિયાદમાં સુધારો કરવાની માંગ કરી છે, જેથી તેણે

દાવાની મિલકતોના વિભાજનની વિનંતી કરી છે, જેથી મહેસૂલ સર્વેક્ષણ નંબર ૯૧/૧ + ૨ પર ગામ-કટારગામ ખાતે આવેલી એક મિલકતને એચ-આરએ ૧-૦૦-૬૮ સ્કવેર મીટરમાં ઉમેરવામાં આવે. અને તેણીની ફરિયાદની દલીલમાં આ સંબંધમાં જરૂરી સુધારાની માંગ કરી હતી. વાદીએ દાવાની મિલકતોની મહેસૂલ સર્વેક્ષણની સંખ્યામાં ફેરફાર કરવા અંગે પણ સુધારાની માંગ કરી છે જે દાવામાં પહેલેથી જ દર્શાવવામાં આવી છે.

૬.૫ સામાવાળાઓએ આંક ૯૬માં પોતાનો વાંધો દાખલ કરીને વિવાદિત અરજી પર સખત વાંધો ઉઠાવ્યો છે. પક્ષકારોને સાંભળ્યા પછી, ટ્રાયલ કોર્ટે તેના વિવાદિત આદેશ તારીખ ૨૫/૧૦/૨૦૨૪ દ્વારા આંશિક રીતે વિવાદિત અરજીને મંજૂરી આપી છે, જેમાં તેણે વિવાદિત અરજીની પ્રાર્થના (બી) મંજૂર કરી છે અને બાકીની પ્રાર્થનાઓને મંજૂરી નથી.

૬.૬ સુરતની ૧૧મી એડિશનલ સિવિલ જજ દ્વારા રેગ્યુલર સિવિલ સ્યુટ નંબર ૧૦૩/૨૦૧૪માં આંક ૯૩ હેઠળ પસાર કરવામાં આવેલા વિવાદિત આદેશથી વ્યથિત અને અસંતુષ્ટ હોવાથી, હાલની રિટ અરજી દાખલ કરવામાં આવી છે.

અરજદાર-વાદીની રજૂઆત

૭.૧ અરજદાર-મૂળ વાદીના વિદ્વાન વકીલ શ્રી મનન એ. શાહ રજૂ કરશે કે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલ વિવાદિત આદેશ, જે આંશિક રીતે સુધારાની અરજીને નકારી કાઢે છે તે ગેરકાયદેસર, મનસ્વી, વિકૃત, તરંગી, હકીકતો અને કાયદાની વિરુદ્ધ છે અને તેથી, તે રદ કરવા અને રદ કરવા માટે જવાબદાર છે.

૭.૨ અરજદાર વતી જાણીતા વકીલ શ્રી શાહ આગળ રજૂ કરશે કે ટ્રાયલ કોર્ટે સી. પી. સી. ના આદેશ ૬ નિયમ ૧૭ હેઠળ સત્તાઓનો ઉપયોગ ન કરવામાં અને સામાવાળાઓ-વાદીઓ દ્વારા સુધારા માટે દાખલ કરવામાં આવેલી અરજીને આંશિક રીતે નકારી કાઢવામાં ભૂલ કરી છે. હકીકતમાં, કેસની હકીકતો, પુરાવા અને સંજોગો અને કાયદાની સ્થાયી સ્થિતિને ધ્યાનમાં લેતા, ટ્રાયલ કોર્ટે અરજીને તેની સંપૂર્ણતામાં રજૂ કરવાની મંજૂરી આપવી જોઈએ.

૭.૩ અરજદાર વતી જાણીતા વકીલ શ્રી શાહ આગળ રજૂ કરશે કે ટ્રાયલ કોર્ટ એ વાતની કદર કરવામાં નિષ્ફળ ગઈ છે કે સુધારાની અરજી (આંક ૯૩) અનિવાર્યપણે એક મિલકત ઉમેરવા માંગે છે જેમાં વાદીએ તેના હિસ્સાની ઘોષણા કરવાની માંગ કરી હતી અને મિલકતના વિભાજનની પરિણામી વિનંતી કરી હતી. વાદી દ્વારા માંગવામાં આવેલ સુધારો દાવાની પ્રકૃતિને બદલતો નથી. વાદીને મિલકતમાં અધિકાર, હક અને હિત છે જે સુધારા દ્વારા ઉમેરવાની માંગ કરવામાં આવી છે. દાવામાં સામેલ વિવાદ દાવાની મિલકતોમાં તેના

હિસ્સાની ઘોષણા અને તેના ભાગલા છે.તેથી, જો માંગવામાં આવેલ સુધારો મંજૂર કરવામાં આવે તો સામાવાળાઓ માટે કોઈ પૂર્વગ્રહ થવાની સંભાવના નથી.

૭.૪ તેમની દલીલને સમર્થન આપવા માટે, અરજદાર વતી વિદ્વાન વકીલ શ્રી શાહ આ કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદાઓ પર આધાર રાખે છે –

(૧) ભારતીય જીવન વીમા નિગમ વિરુદ્ધ સંજીવ બિલ્ડર્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડનો અહેવાલ (૨૦૨૨) ૧૬ એસ. સી. સી. ૧ (પેરા નંબરો-૩૧,૩૬,૩૭ અને૭૧ પર આધારિત).

(૨) દિનેશ ગોયલ @પપ્પુ વિરુદ્ધ સુમન અગ્રવાલ (બિંદલ) અને અન્યોએ ૨૦૨૪ (૧૧) માં અહેવાલ આપ્યો સ્કેલ ૨૪૫ (પેરા-૧૧,૧૪,૧૭ અને ૧૮ પર આધારિત)

(૩) મોહિન્દ્ર કુમાર મેહરા વિરુદ્ધ રોઈપ રાની મેહરા અને અન્યો (૨૦૧૮) ૨ એસ. સી. સી. ૧૩૨ (પેરા-૧૬,૧૭ થી ૨૦,૨૨ અને ૨૪ પર આધારિત) માં અહેવાલ આપ્યો

(૪) રેવજીતુ બિલ્ડર્સ એન્ડ ડેવલપર્સ વિરુદ્ધ નારાયણસ્વામી એન્ડ સન્સ એન્ડ અનર્સ (૨૦૦૯) ૧૦ એસસીસી ૮૪ (પેરા-૬૩ પર આધારિત) માં અહેવાલ આપ્યો હતો.

(૫) ભાવનાબેન પ્રકાશભાઈ પટેલ વિરુદ્ધ જયસુખબેન ઠાકુરભાઈની પુત્રી ૨૦૨૨માં નોંધાયેલા મૃતકના કાનૂની વારસદારો (૨) જી. એલ. આર. ૧૪૭૧-૨૦૨૧ (૦) એ. આઈ. જે. ઈ. એલ.-એચ. સી.-૨૪૪૧૭૪ (પેરા-૩, ૧૭, ૨૮ થી ૩૦ પર આધારિત)

(૬) વી. સુનીતા વિરુદ્ધ એલ. કૃષ્ણમૂર્તિ, મદ્રાસ હાઈકોર્ટ, સી. આર. પી. નંબર ૩૧૩૨/૨૦૨૨ અને સીએમપી નંબર ૧૬૮૧૬/૨૦૨૨, ડી/ડી. ૧૬.૦૩.૨૦૨૩ (પેરા-૬ અને ૭ પર આધાર રાખ્યો હતો)

(૭) અમૃત મોહન સિંહ કાહલોન વિરુદ્ધ મિત મોહન સિંહ કાહલોને ૨૦૨૨ (૧) લો હેરાલ્ડ ૮૧૧-૨૦૨૨ (૩) આરસીઆર (સિવિલ) ૬૬૮ (પેરા-૩ અને ૪ પર આધારિત) માં અહેવાલ આપ્યો હતો.

(૮) સ્વતંત્ર કુમાર ગુપ્તા વિરુદ્ધ અનિમેષ ગુપ્તાએ ૨૦૨૨ એ આઈ આર સી સી ૬૨ (મધ્ય પ્રદેશ હાઈકોર્ટ) માં અહેવાલ આપ્યો હતો (પેરા-૧૦ પર આધાર રાખ્યો હતો અને ૧૨).

(૯) મહી વેંકટ સૂર્ય મુરલી પ્રસાદ વિરુદ્ધ કોણા ચંદ્રશેખર રાવ અને અન્યોએ ૨૦૨૩માં અહેવાલ આપ્યો હતો (૩) અંધ એલ. ડી. ૭૨૪ (૩,૮,૧૨ અને અન્ય પર આધાર રાખ્યો હતો. ૧૩).

(૧૦) રાજેન્દ્ર અને અન્યો વિરુદ્ધ માલતાઈ અને અન્યોએ ૨૦૨૩માં એન. સી. કે. એચ. સી.-ડી. ૯૦૬૯ (કર્ણાટક હાઈકોર્ટ) માં અહેવાલ આપ્યો હતો (૩,૭ અને ૮ અન્ય પર આધાર રાખ્યો હતો)

૭.૫ ઉપરોક્ત રજૂઆતો કરીને, વિનંતી કરવામાં આવે છે કે વિનંતી મુજબ વર્તમાન રિટ અરજીને મંજૂરી આપવામાં આવે.

સામાવાળાઓની રજૂઆતની સંખ્યા ૧.૧ થી ૧.૪-સામાવાળાઓ

૮.૧ સામાવાળા નંબર ૧.૧ થી ૧.૪-સામાવાળાઓ માટે વિદ્વાન વકીલ શ્રી આદિત્ય આર સંજનવાલા રજૂ કરશે કે દાવો માત્ર ઘોષણા અને મનાઈ હુકમની

માંગ સાથે દાખલ કરવામાં આવ્યો છે અને સૂચિત સુધારા દ્વારા, વાદી હવે દાવાની મિલકતોના વિભાજનની માંગ કરવા માંગે છે, જે સી. પી. સી. ના આદેશ ૨ નિયમ ૨ દ્વારા પ્રતિબંધિત હશે.

૮.૨ વિદ્વાન વકીલ શ્રી સંજનવાલા આગળ રજૂઆત કરશે કે સુધારો મંજૂર કરવાથી દાવાનું સ્વરૂપ બદલાઈ જશે કારણ કે દાવો ઘોષણા અને મનાઈ હુકમ માટે છે જે અદાલત દ્વારા સુધારો મંજૂર કરવામાં આવે તો વિભાજનમાં રૂપાંતરિત થઈ જશે.

૮.૩ વિદ્વાન વકીલ શ્રી સંજનવાલા આગળ રજૂઆત કરશે કે તે કાયદાની સ્થાયી કાનૂની સ્થિતિ છે કે જો દાવાની પ્રકૃતિ બદલાય તો સુધારો આપીને, આવા સુધારાને મંજૂરી આપવી જોઈએ નહીં.

૮.૪ વિદ્વાન વકીલ શ્રી સંજનવાલા આગળ રજૂઆત કરશે કે વાદી એક નવી મિલકત ઉમેરવા માંગે છે કે કેમ તે સ્પષ્ટ કર્યા વિના કે તે પૂર્વજોની છે કે નહીં, વાદી તરફથી કોઈ સમર્થન અને સ્પષ્ટતા વિના, આવી મિલકતને તે તબક્કે ઉમેરવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી જ્યારે દાવો વાદીના પુરાવા માટે તૈયાર હોય.

૮.૫ વિદ્વાન વકીલ શ્રી સંજનવાલાએ આ આધાર પર સુધારાનો ઉગ્ર વિરોધ કર્યો છે કે વિવાદિત અરજી મુદ્દાની રચના કર્યા પછી દાખલ કરવામાં આવે છે, ત્યારે સી. પી. સી. ના આદેશ ૬ નિયમ ૧૭ ની જોગવાઈ લાગુ પડે છે અને વાદી દ્વારા વિવાદિત અરજીમાં બતાવવામાં આવેલી અને સમજાવવામાં આવેલી કોઈ યોગ્ય ખંતની ગેરહાજરીમાં, વિવાદિત આદેશમાં કોઈ ભૂલ મળી શકતી નથી.

૮.૬ વિદ્વાન વકીલ શ્રી સંજનવાલા મુદ્દાઓની રચના કર્યા પછી લગભગ ત્રણ વર્ષ સુધી વાદીને સૌથી વધુ જાણીતું કારણ રજૂ કરશે, વાદી હજી તેનો મૌખિક પુરાવો શરૂ કરતો નથી, આવી હકીકતોની પરિસ્થિતિમાં, આ અદાલત વિવાદિત આદેશમાં દખલ કરી શકશે નહીં કારણ કે વિવાદિત અરજી માત્ર સુનાવણીમાં વિલંબ કરવા માટે વિલંબિત રીતે દાખલ કરવામાં આવે છે.

૮.૭ વિદ્વાન વકીલ શ્રી સંજનવાલા આગળ રજૂઆત કરશે કે જ્યાં સુધી અને જ્યાં સુધી વાદી દ્વારા માંગવામાં આવેલી ઘોષણાને તેની તરફેણમાં મંજૂરી આપવામાં ન આવે ત્યાં સુધી દાવાની મિલકતોના વિભાજનની માંગનો પ્રશ્ન ઊભો થશે નહીં અને આ પાસાને પણ ધ્યાનમાં રાખીને, વાદી દ્વારા માંગવામાં આવેલા સુધારાને નકારી કાઢવાની જરૂર છે.

૮.૮ તેમની દલીલને સમર્થન આપવા માટે, વિજ્ઞાન વકીલ શ્રી સંજનવાલા આ કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદાનો સંદર્ભ લેશે અને તેના પર આધાર રાખશે –

(૧) કૈલાશ વિરુદ્ધ નાનપુ અને અન્યોએ (૨૦૦૫) ૪ એસ. સી. સી. ૪૮૦ (પેરા નંબર ૧૩ પર આધારિત) માં અહેવાલ આપ્યો હતો.

(૨) બલદેવ સિંહ અને અન્યો વિરુદ્ધ મનોહર સિંહ અને અન્ય અહેવાલ (૨૦૦૬) ૬ એસ. સી. સી. ૪૮૮ (પેરા નંબર ૧૭ પર આધારિત)

(૩) અજેન્દ્રપ્રસાદજી એન. પાંડે અને અન્ય વિરુદ્ધ સ્વામી કેશવપ્રકાશદાસજી એન. અને અન્યોએ (૨૦૦૬) ૧૨ એસ. સી. સી. ૧ (પેરા નંબરો ૨,૬,૧૩,૧૪,૨૦,૨૧,૩૨,૩૪ થી ૩૬ અને ૩૬ પર આધાર રાખ્યો હતો.૫૭)

(૪) વિદ્યાબાઈ અને અન્યો વિરુદ્ધ પદ્મલાથા અને અન્યનો અહેવાલ (૨૦૦૯) ૨ એસ. સી. સી. ૪૦૯ (પેરા નંબર ૧૧,૧૪,૧૫ અને ૧૯ પર આધારિત)

(પ) મોહિન્દ્ર કુમાર મેહરા વિરુદ્ધ રોઈપ રાની મેહરા અને અન્યોએ (૨૦૧૮) ૨ એસ. સી. સી. ૧૩૨ (પેરા-૩, ૪, ૬, ૭, ૧૨, ૧૪, ૧૬ અને ૧૬ પર આધાર રાખ્યો હતો. ૧૭)

(ડ) સૈયદ રાશેદખાતુન પી. ઓ. એ. સમીના વિરુદ્ધ વિષ્ણુભાઈ અંબાલા પટેલ દ્વારા કાનૂની વારસદારો અને અન્ય લોકો દ્વારા ૨૦૧૪ ૪ એસ. સી. સી. માં નોંધાયેલી તસદુખસેનની પુત્રી:ઓનલાઈન ગુજરાત ૫૫૨૭ (પેરા નંબર ૩૩, ૩૭ થી ૪૧ પર આધારિત)

(૭) કેન્યેગૌડા વિરુદ્ધ સિદ્ધેગૌડા, (૧૯૯૪) ૪ એસ. સી. સી. ૨૯૪ માં નોંધાયેલ (પેરા નંબર ૧૬ પર આધારિત)

(૮) મદન મોહન વિરુદ્ધ આર પાંડિયનએ ૧૯૯૫ (૩) સીસીસી ૩૨૯ માં અહેવાલ આપ્યો હતો:(૧૯૯૫) ૧ એમએલજે ૨૭૫:મનુ/ટી. એન./૦૬૨૫/૧૯૯૪ (પેરા નંબર ૫ પર આધારિત)

૮.૯ ઉપરોક્ત રજૂઆતો કરીને, વિનંતી કરવામાં આવે છે કે વર્તમાન રિટ અરજીને રદ કરી શકાય.

૯. સંબંધિત પક્ષો માટે વિદ્વાન વકીલો દ્વારા અન્ય કોઈ અને વધુ રજૂઆતો કરવામાં આવી નથી.

વિશ્લેષણ

૧૦. આ અદાલતની વિચારણા માટે નીચેના મુદ્દાઓ ઉભા થાય છે,

(૧) શું સી. પી. સી. ના આદેશ ૬ નિયમ ૧૭ હેઠળ વાદી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી વિવાદિત સુધારાની અરજીનો ચુકાદો આપતી વખતે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા કોઈ અધિકારક્ષેત્રની ભૂલ કરવામાં આવી છે કે કેમ?

(૨) જો મુદ્દા (૧) નો જવાબ હકારાત્મક હોય, તો શું કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં, વાદી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી વિવાદિત સુધારા અરજીને સંપૂર્ણ મંજૂરી આપવી જરૂરી છે કે નહીં?

૧૧. ટ્રાયલ કોર્ટે અરજી સિવાયની વિવાદિત અરજીમાં કરવામાં આવેલી વાદીની વિનંતીઓને નકારી કાઢી છે (બી) મુખ્યત્વે નીચેના આધારો પર તે છે (૧) તે સી. પી. સી. ના આદેશ ૨ નિયમ ૨ દ્વારા પ્રતિબંધિત છે, (૨) તે દાવાની

પ્રકૃતિમાં ફેરફાર કરે છે, (૩) તે મુદ્દાઓની રચના કર્યા પછી વિલંબિત સુધારો છે.

૧૨. હવે હું નીચે પ્રમાણે જવાબ આપીને દરેક આધારને અલગથી ઉકેલવા માંગુ છું:-

ગ્રાઉન્ડ-(૧)-સી. પી. સી. ના આદેશ ર નિયમ ર દ્વારા પ્રતિબંધિત.

૧૨.૧ મુકદ્દમો મુકવામાં આવ્યો છે જેમાં મુકદ્દમાની મિલકતોને પૂર્વજોની સંપત્તિ જાહેર કરવા અને વાદી સ્વર્ગીય ગોવનભાઈ કલાભાઈના વંશજો હોવાની જાહેરાત કરવા માટે કાયમી મનાઈ હુકમની માંગ કરવામાં આવી છે.હવે, સુધારા દ્વારા, વાદી દાવાની મિલકતોના વિભાજનની વધારાની વિનંતી કરી રહ્યો છે.

૧૨.૨ ટ્રાયલ કોર્ટે આ આધાર પર સુધારાને મંજૂરી ન આપીને અધિકારક્ષેત્રની ભૂલ કરી છે કે તે સી. પી. સી. ના આદેશ ર નિયમ ર દ્વારા પ્રભાવિત છે અને સંજીવ બિલ્ડર્સ (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં ભારતની માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા નિર્ધારિત કાયદાનું વધુ ધ્યાન આપવામાં આવ્યું નથી.

૧૨.૩ હવે, તે કાયદાની સારી રીતે સ્થાપિત કાનૂની સ્થિતિ છે કે સુધારાની અરજીને ધ્યાનમાં લેતી વખતે સી. પી. સી. ના આદેશ ર નિયમ ર નો પ્રતિબંધ

સી. પી. સી. ના આદેશ ૬ નિયમ ૧૭ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવેલી સુધારાની અરજીના કાર્યક્ષેત્ર અને અવકાશની બહાર છે. આમ, તે આ રીતે રાખવામાં આવ્યું છે:—

“૭૧. અમારા અંતિમ તારણોનો સારાંશ આ રીતે આપી શકાય:

૭૧.૧ આદેશ // નિયમ ૨ સી. પી. સી. અનુગામી દાવો સામે પ્રતિબંધ તરીકે કામ કરે છે જો તેની અરજી માટે જરૂરી શરતો સંતોષાય છે અને દલીલોના સુધારાનું ક્ષેત્ર તેના કાર્યક્ષેત્રની બહાર આવે છે. આદેશ // નિયમ ૨ સી. પી. સી. હેઠળ પ્રતિબંધિત સુધારાની અરજી, આમ, ખોટી ધારણા છે અને તેથી નકારવામાં આવે છે.

૭૧.૨ વિવાદમાં વાસ્તવિક પ્રશ્ન નક્કી કરવા માટે જરૂરી તમામ સુધારાઓને મંજૂરી આપવી જોઈએ, જો કે તે બીજા પક્ષ સાથે અન્યાય અથવા પૂર્વગ્રહનું કારણ ન બને. આ ફરજિયાત છે, જેમ કે સી. પી. સી. ના આદેશ ૬ નિયમ ૧૭ ના પછીના ભાગમાં “ચાલશે” શબ્દના ઉપયોગથી સ્પષ્ટ થાય છે.

૧૨.૪ ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, વિવાદિત આદેશ અધિકારક્ષેત્રની ભૂલથી પીડાય છે જ્યારે વિવાદિત સુધારાની અરજીને આ આધાર પર નકારી કાઢે છે કે જે સુધારાની માંગ કરવામાં આવી છે તે સી. પી. સી. ના આદેશ ૨ નિયમ ૨ દ્વારા પ્રતિબંધિત છે.

ગ્રાઉન્ડ-(૨)-દાવાની પ્રકૃતિમાં ફેરફાર કરે છે.

૧૩.૧ સામાવાળાઓ માટે વિદ્વાન વકીલ શ્રી સંજનવાલાએ રજૂઆત કરી હતી કે સુધારો મંજૂર કરીને, તે દાવાની પ્રકૃતિમાં ફેરફાર કરે છે કારણ કે દાવો ઘોષણા અને મનાઈ હુકમ મેળવવા માટે દાખલ કરવામાં આવે છે, જ્યારે, ભાગલા પાડવાની વિનંતી ઉમેર્યા પછી, તે દાવાની પ્રકૃતિ અને પાત્રને બદલે છે.

૧૩.૨ સામાવાળાઓ વતી વિદ્વાન વકીલ શ્રી સંજનવાલાની દલીલ તથ્યો તેમજ કાયદા પર ખોટી છે.ઉપર ઉલ્લેખ કર્યો છે તેમ, દાવો ઘોષણા અને મનાઈ હુકમની માંગ કરે છે અને સુધારા દ્વારા, વાદી દાવાની મિલકતોના વિભાજનની માંગ કરતી પ્રાર્થના ઉમેરવા માંગે છે અને દાવો દાખલ કરતી વખતે બાકી રહેલી એક મિલકત ઉમેરવા માંગે છે.

૧૩.૩ વાદી દાવો કરી રહી છે કે દાવાની મિલકતો પૂર્વજોની સંપત્તિ છે અને તે સ્વર્ગીય ગોવનભાઈ કલાભાઈના વંશજો છે.જો માંગવામાં આવેલા સુધારાને મંજૂરી આપવામાં આવે, તો તે પક્ષકારો વચ્ચેના દાવામાં સામેલ વિવાદના નિર્ધારણને આગળ વધારશે.

૧૩.૪ માંગવામાં આવેલ સુધારો દાવાની મિલકતોના વિભાજન માટે કહે છે અને આવા સુધારાને મંજૂરી આપીને, તે પક્ષો વચ્ચેના વિવાદમાં વાસ્તવિક પ્રશ્નો નક્કી કરશે. એકવાર વાદી દ્વારા ફરિયાદમાં માંગવામાં આવેલી ઘોષણા ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા મંજૂર કરવામાં આવશે, પરિણામે, વાદી પૂર્વજોની સંપત્તિ તરીકે જાહેર કરવામાં આવતી દાવાની મિલકતોના વિભાજન માટે હકદાર રહેશે.

૧૩.૫ માંગવામાં આવેલ સુધારો મંજૂર કરવાથી દાવાની પ્રકૃતિ બદલાશે નહીં કારણ કે વાદીએ પહેલા દાવાની મિલકતને પૂર્વજોની મિલકત તરીકે સાબિત કરવી જરૂરી છે, પછી, વિભાજનની વિનંતી ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા ધ્યાનમાં લઈ શકાય છે. જેમ કે, તે દાવાના પક્ષકારોના હિતમાં હશે અને ભવિષ્યમાં કાર્યવાહીની વિવિધતાને ટાળવા માટે અને વિભાજનની માંગ કરતો નવો દાવો ટાળવા માટે, સુધારાને મંજૂરી આપવાની જરૂર છે. એકવાર વર્તમાન દાવામાં ઘોષણા મેળવ્યા પછી, વિભાજનની રાહત મેળવવા માટે નવો દાવો દાખલ કરવાને બદલે વર્તમાન દાવામાં જ વિભાજનની માંગ કરવી વધુ ઇચ્છનીય છે. હકીકતમાં, તેનાથી પક્ષકારો તેમજ અદાલતનો સમય બચશે અને એક કાર્યવાહીમાં જ પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદને લગતા આ તમામ મુદ્દાઓનું સમાધાન થઈ જશે. વિદ્વાન વકીલ શ્રી શાહે જે ચુકાદાઓ પર આધાર રાખ્યો હતો તે ઉપરોક્ત ડ્રજિકોણને મજબૂત બનાવશે. [સંદર્ભ-વી. સુનીતા (ઉપરોક્ત),

અમૃત મોહન સિંહ કાહલોન (ઉપરોક્ત), સ્વતંત્ર કુમાર ગુપ્તા (ઉપરોક્ત), મહી વેંકટ સૂર્ય મુરલી પ્રસાદ (ઉપરોક્ત), રાજેન્દ્ર અને ઓરસ (ઉપરોક્ત)]

૧૩.૬ જ્યારે, સામાવાળાઓ વતી વિદ્વાન વકીલ શ્રી સંજનવાલાએ મદન મોહન (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં કેન્યેગૌડા (ઉપરોક્ત) અને મદ્રાસ હાઈકોર્ટના વિદ્વાન સિંગલ જજના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો છે.એટલે આ બંને નિર્ણયો વર્તમાન કેસની હકીકતોને લાગુ પડશે નહીં.

૧૩.૭ કેન્યેગૌડા (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં, હકીકતો સ્પષ્ટ છે કારણ કે ન તો તમામ સહ-શેરધારકોને દાવામાં જોડવામાં આવ્યા હતા અને ન તો તમામ સંયુક્ત સંપત્તિઓનું દાવામાં વર્ણન કરવામાં આવ્યું હતું અને કેસની વિચિત્ર હકીકતોને ધ્યાનમાં લેતા, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે આ દાવો કર્યો નથી.

વાદીને રાહત આપવામાં આવી.જ્યારે કે, વર્તમાન કિસ્સામાં, એવો કોઈ એક કેસ નથી કે તમામ સહ-હિસ્સેદારો અથવા તમામ મિલકતો દાવાનો ભાગ નથી.કેન્યેગૌડા (ઉપરોક્ત) માં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિષ્કર્ષનો ઉલ્લેખ કરવો યોગ્ય છે:—

“[૧૬] તેથી, એવું માનવામાં આવ્યું છે કે વિભાજનમાં પ્રથમ પ્રતિવાદીની તરફેણમાં મિલકત ફાળવવામાં આવી ન હતી.તે વિભાજનનો કેસ પ્રથમ અપીલ અદાલત દ્વારા સ્વીકારવામાં આવ્યો ન હતો તે ધારણાથી ખૂબ જ અલગ

છે.આમ હોવાથી, માત્ર સુધારા માટેની અરજી પર ભાગલા માટેનો હુકમનામું પસાર થઈ શક્યું ન હોત.હકીકતમાં, અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા યોગ્ય રીતે વિનંતી કરવામાં આવી છે કે કાર્યવાહીના કારણો અલગ છે અને રાહત પણ અલગ છે.ઘોષણા અને હુકમની રાહત મોટી રાહત છે અને ભાગલા માટે નાની રાહત આપી શકાય છે તેવું માનવું ખોટું છે.અન્યથા પણ, અન્ય સંયુક્ત કુટુંબની મિલકતોના સમાવેશની ગેરહાજરીમાં આંશિક ભાગલા માટેનો દાવો અને અન્ય સહ-ભાગીદારોને સામેલ કરવાની કાયદામાં બાંહેધરી આપવામાં આવી ન હતી.આમ, જે અપીલને તે મુજબ મંજૂરી આપવામાં આવે છે તેને મંજૂરી આપવામાં અમને કોઈ મુશ્કેલી પડતી નથી.પ્રથમ અપીલ અદાલત દ્વારા સમર્થન અપાયેલ ટ્રાયલ કોર્ટનો ચુકાદો અને હુકમનામું પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવે છે.

(ભાર મૂકવામાં આવે છે)

૧૩.૮ **મદન મોહન** (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં, જ્યારે વાદી સાક્ષી પેટીમાં હતો ત્યારે ખૂબ જ વિલંબિત તબક્કે સુધારાની માંગ કરવામાં આવી હતી અને જેમ કે દાવો એ જાહેરાત કરવા માટે ન હતો કે દાવાની મિલકત એ પૂર્વજોની મિલકત છે, વર્તમાન કેસથી વિપરીત.ઉપરોક્ત કેસમાં, વાદી અને સામાવાળા બંનેએ દાવો કર્યો છે કે તેમણે તૃતીય પક્ષ પાસેથી દાવાની મિલકતો ખરીદી છે અને હકીકતોની તે પૃષ્ઠભૂમિમાં, સુધારા દ્વારા વિભાજન માટેની વિનંતીને નકારી કાઢવામાં આવી હતી કે સુધારો મંજૂર કરવાથી દાવાના સ્વરૂપમાં ફેરફાર થશે.વર્તમાન કેસની હકીકતો સંપૂર્ણપણે અલગ છે જે અહીં ઉપર સમજાવવામાં આવી છે.

૧૩.૯ ટ્રાયલ કોર્ટે પણ ભૂલથી અવલોકન કર્યું છે કે નવી મિલકત ઉમેરવાથી પોતે દાવાનું સ્વરૂપ બદલાઈ જશે, કારણ કે વાદીએ નવી મિલકત વિશે કંઈ સ્પષ્ટતા કરી નથી. નવી મિલકત ઉમેરવાથી દાવાની પ્રકૃતિ બદલી શકાતી નથી કારણ કે સામાવાળાઓએ દાવાની કોઈપણ મિલકતને પૂર્વજોની મિલકત તરીકે સ્વીકારી ન હોવાનું જણાય છે, તેથી તે સાબિત કરવાનો બોજ વાદી પર છે કે હાલની દાવાની મિલકતો તેમજ નવી મિલકત ઉમેરવાની માંગ કરવામાં આવી છે. વધુમાં, એકવાર સુધારો મંજૂર થઈ ગયો હોત, સામાવાળાઓને તેમના લેખિત નિવેદનમાં સુધારો કરવાનો અધિકાર છે. વાદીની હજુ તેમના દ્વારા ઉલટતપાસ કરવાની બાકી છે. **ભાવનાબેન પ્રકાશભાઈ પટેલ (ઉપરોક્ત)** ના કેસમાં આ અદાલતના નિર્ણયનો ગુણોત્તર જો વર્તમાન કેસની હકીકતો પર લાગુ થાય છે, તો ટ્રાયલ કોર્ટના આવા તર્કને રદ કરવાની જરૂર છે.

૧૩.૧૦ સામાવાળાઓ માટે જાણીતા વકીલ શ્રી સંજનવાલા કોઈ પણ પૂર્વગ્રહ બતાવવાની સ્થિતિમાં નહીં હોય, જો સુધારાના માધ્યમથી દાવામાં ભાગલા પાડવાની વિનંતી ઉમેરવામાં આવે તો સામાવાળાઓને કોઈ પૂર્વગ્રહ થશે નહીં. તે હવે સારી રીતે નક્કી થઈ ગયું છે કે જો જે સુધારો માંગવામાં આવે છે, તે અન્ય પક્ષ સાથે અન્યાયમાં પરિણમતું નથી અને અન્ય પક્ષના અધિકારોને પૂર્વગ્રહ કરતું નથી, તો આવા સુધારાને મંજૂરી આપવી જોઈએ.

૧૩.૧૧ તે હવે સારી રીતે નક્કી થઈ ગયું છે કે સી. પી. સી. ના આદેશ ૬ નિયમ ૧૭ ની જોગવાઈઓના ઉદ્દેશ્યને ધ્યાનમાં રાખીને, સુધારાની અરજીને ધ્યાનમાં રાખીને ઉદાર અભિગમ અપનાવવાનો છે. અન્યથા પણ, રેવજીતુ નિલ્ડર્સ એન્ડ ડેવલપર્સ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયના ગુણોત્તરને ધ્યાનમાં લેતા, જેમાં નીચે મુજબ ઠરાવવામાં આવ્યો હતો:—

“સુધારા માટે અરજીઓ સાથે સોદાબાજી કરતી વખતે પરિબળોને

ધ્યાનમાં લેવાશે:

૬૩. અંગ્રેજી અને ભારતીય બંને કેસોનું વિવેચનાત્મક વિશ્લેષણ કરવા પર, કેટલાક મૂળભૂત સિદ્ધાંતો ઉભરી આવે છે જેને સુધારા માટેની અરજીને મંજૂરી આપતી વખતે અથવા નકારી કાઢતી વખતે ધ્યાનમાં લેવા જોઈએ.

(૧) માંગવામાં આવેલ સુધારો કેસના યોગ્ય અને અસરકારક ચુકાદા માટે અનિવાર્ય છે કે કેમ;

(૨) સુધારા માટેની અરજી પ્રામાણિક છે કે દુર્ભાવનાપૂર્ણ;

(૩) આ સુધારાથી બીજા પક્ષને એવો પૂર્વગ્રહ ન થવો જોઈએ કે જેને નાણાંની દ્રષ્ટિએ પર્યાપ્ત વળતર ન આપી શકાય;

- (જ) સુધારાનો ઇનકાર કરવો હકીકતમાં અન્યાય તરફ દોરી જશે અથવા બહુવિધ મુકદ્દમા તરફ દોરી જશે;
- (પ) પ્રસ્તાવિત સુધારો બંધારણીય રીતે અથવા મૂળભૂત રીતે કેસની પ્રકૃતિ અને સ્વરૂપમાં ફેરફાર કરે છે કે કેમ;
- (ફ) સામાન્ય નિયમ તરીકે, જો સુધારેલા દાવાઓ પર નવો દાવો અરજીની તારીખે મર્યાદા દ્વારા પ્રતિબંધિત કરવામાં આવે તો કોર્ટે સુધારાઓને નકારી કાઢવા જોઈએ.

આ કેટલાક મહત્વપૂર્ણ પરિબલો છે જે આદેશ ૬ નિયમ ૧૭ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવેલી અરજી સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે ધ્યાનમાં રાખી શકાય છે. આ માત્ર દૃષ્ટાંતરૂપ છે અને સંપૂર્ણ નથી.

૬૪. આદેશ ૬ નિયમ ૧૭ હેઠળ કરવામાં આવેલી અરજી પરનો નિર્ણય ખૂબ જ ગંભીર ન્યાયિક ક્વાયટ છે અને આ ક્વાયટ ક્યારેય આકસ્મિક રીતે હાથ ધરવી જોઈએ નહીં. અમે એ અવલોકન કરીને અમારી ચર્ચાને સમાપ્ત કરી શકીએ છીએ કે સુધારા માટેની અરજીઓ નક્કી કરતી વખતે અદાલતોએ પ્રામાણિક, કાયદેસર, પ્રામાણિક અને જરૂરી સુધારાઓને નકારવા જોઈએ નહીં અને ક્યારેય દુર્ભાવનાપૂર્ણ, નકામા અને/અથવા અપ્રમાણિક સુધારાઓને મંજૂરી આપવી જોઈએ નહીં."

(ભાર મૂકવામાં આવે છે)

મારો મત છે કે ટ્રાયલ કોર્ટ આ આધાર પર વિવાદિત અરજીને નકારી કાઢીને કાયદાની ગંભીર ભૂલ કરી છે કે જો સુધારો કરવામાં આવે તો દાવાનું સ્વરૂપ બદલાઈ જશે.

ગ્રાઉન્ડ-(૩)-સી. પી. સી. ના આદેશ ૬ નિયમ ૧૭ પર પરંતુકની લાગુતા

૧૪.૦ વિદ્વાન વકીલ શ્રી સંજનવાલા દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆત અનુસાર કે વિવાદિત સુધારાની અરજી મુદ્દાઓની રચના કર્યા પછી દાખલ કરવામાં આવી હતી, સી. પી. સી. ના આદેશ ૬ નિયમ ૧૭ ની જોગવાઈ અમલમાં આવશે અને વાદી દ્વારા તેની અરજીમાં કરવામાં આવેલી યોગ્ય ખંતના કોઈ દાવાની ગેરહાજરીમાં, વિવાદિત અરજીને મંજૂરી આપી શકાતી નથી અને હકીકતમાં ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા યોગ્ય રીતે નકારી શકાય છે.

૧૪.૧ સામાવાળાઓ માટે જાણીતા વકીલ શ્રી સંજનવાલાએ **કૈલાશ (ઉપરોક્ત), અજેન્દ્ર પ્રસાદ (ઉપરોક્ત) અને વિદ્યાબાઈ (ઉપરોક્ત)** ના કેસોમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના ઘણા નિર્ણયો પર ભારે આધાર રાખ્યો છે, જેમાં તેમણે દલીલ કરી હતી કે એકવાર આ મુદ્દો ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા ઘડવામાં આવ્યો છે,

તે સુનાવણી શરૂ કરવા સમાન હશે અને વર્તમાન કેસમાં સી. પી. સી. ના આદેશ
ક નિયમ ૧૭ ની જોગવાઈ લાગુ થશે.

૧૪.૨ સામાવાળાઓ માટે વિદ્વાન વકીલ શ્રી સંજનવાલાની રજૂઆતોની પ્રશંસા
કરવા માટે, હું પહેલા સી. પી. સી. ના આદેશ ક નિયમ ૧૭ નો સંદર્ભ લેવા માંગુ
છું, જે નીચે મુજબ છે:—

“આદેશ ક નિયમ ૧૭.દલીલોમાં સુધારો.—અદાલત કાર્યવાહીના કોઈપણ
તબક્કે કોઈ પણ પક્ષને ન્યાયી હોય તેવી રીતે અને શરતો પર તેની દલીલોમાં
ફેરફાર અથવા સુધારો કરવાની મંજૂરી આપી શકે છે અને પક્ષો વચ્ચેના
વિવાદમાં વાસ્તવિક પ્રશ્નો નક્કી કરવાના હેતુસર જરૂરી હોય તેવા તમામ સુધારા
કરવામાં આવશે:

પરંતુ સુનાવણી શરૂ થયા પછી સુધારા માટેની કોઈ અરજીને મંજૂરી આપવામાં
આવશે નહીં, સિવાય કે અદાલત એવા નિષ્કર્ષ પર આવે કે યોગ્ય ખંત હોવા
છતાં પક્ષ પક્ષ સુનાવણી શરૂ થાય તે પહેલાં આ મુદ્દો ઉઠાવી શક્યો ન હોત.”

૧૪.૩ સી. પી. સી. માં ક્યાંય પણ તેની વ્યાખ્યા કરવામાં આવી નથી કે ક્યારે
ટ્રાયલ શરૂ થઈ હતી.તેમ છતાં, વિવિધ ઘોષણાઓ દ્વારા, માનનીય સર્વોચ્ચ
અદાલતે દીવાની દાવામાં સુનાવણી ક્યારે શરૂ થઈ તે ક્યાં તો જણાવ્યું છે
અથવા સમજાવ્યું છે.**કૈલાશ (ઉપરોક્ત)** ના કિસ્સામાં, તે નીચે મુજબ
જણાવવામાં આવ્યું છે:—

“ચૂંટણી અરજીની સુનાવણી ક્યારે શરૂ થશે?”

૧૩. આ તબક્કે પ્રશ્ન ઊભો થાય છે: ચૂંટણી અરજીની સુનાવણી ક્યારે શરૂ થાય છે અથવા ચૂંટણી અરજીના સંદર્ભમાં ‘ટ્રાયલ’ શબ્દનો શું અર્થ થાય છે? દીવાની દાવામાં, સુનાવણી ત્યારે શરૂ થાય છે જ્યારે મુદ્દાઓ ઘડવામાં આવે છે અને પુરાવા નોંધવા માટે કેસ નક્કી કરવામાં આવે છે. તે તબક્કા પહેલાંની તમામ કાર્યવાહીઓને સુનાવણી માટે અથવા કેસને સુનાવણી માટે તૈયાર કરવા માટેની કાર્યવાહી તરીકે ગણવામાં આવે છે. આ અદાલતે કેટલાક નક્કી કરેલા કેસોમાં જણાવ્યા મુજબ, આ સામાન્ય નિયમ ચૂંટણી અરજીઓની સુનાવણીને લાગુ પડતો નથી કારણ કે ચૂંટણી અરજીઓના કિસ્સામાં, ચૂંટણી અરજી રજૂ કરવાથી શરૂ થતી અને તેમાં નિર્ણયની તારીખ સુધીની તમામ કાર્યવાહી ‘ટ્રાયલ’ શબ્દના અર્થમાં સામેલ છે.”
(ભાર મૂકવામાં આવે છે)

૧૪.૪ કૈલાશ (ઉપરોક્ત) પછી, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતનો પ્રથમ નિર્ણય **બલદેવસિંહ (ઉપરોક્ત)** હતો, જેમાં તેનું નિરીક્ષણ પેરા-૧૭માં નીચે મુજબ કરવામાં આવ્યું છે:—

“૧૭. અમે આ આદેશ સાથે ભાગ લઈએ તે પહેલાં, અમે એ પણ જોઈ શકીએ છીએ કે સી. પી. સી. ના આદેશ ૬ નિયમ ૧૭ ની જોગવાઈ પૂરી પાડે છે કે જ્યારે દાવાની સુનાવણી શરૂ થઈ ગઈ હોય ત્યારે દલીલોમાં સુધારાની મંજૂરી આપવામાં આવશે નહીં. આ કારણોસર, અમે રેકૉર્ડની તપાસ કરી છે અને શોધી કાઢ્યું છે કે હકીકતમાં, સુનાવણી હજુ શરૂ થઈ નથી. દસ્તાવેજો પરથી એવું લાગે છે કે પક્ષકારોએ હજુ સુધી દાવામાં તેમના દસ્તાવેજો પુરાવા દાખલ કર્યા

નથી.રેકૉર્ડ પરથી એવું પણ જણાય છે કે હાઈકોર્ટ અને ટ્રાયલ કોર્ટ જે તારણ કાઢ્યું છે તે મુજબ દાવો નિષ્કર્ષની ધાર પર ન હતો.તે ઉપરાંત, સિવિલ પ્રોસિજર કોડમાં આદેશ ૬ નિયમ ૧૭ની જોગવાઈમાં ઉપયોગમાં લેવાતી સુનાવણીની શરૂઆતને મર્યાદિત અર્થમાં સમજવી જોઈએ, જેનો અર્થ થાય છે દાવાની અંતિમ સુનાવણી, સાક્ષીઓની તપાસ, દસ્તાવેજો દાખલ કરવા અને દલીલોને સંબોધવી.અહીં નોંધ્યું છે તેમ, પક્ષોએ હજુ સુધી તેમના દસ્તાવેજો દાખલ કર્યા નથી, અમને સી. પી. સી. ના આદેશ ૬ નિયમ ૧૭ ની જોગવાઈને ધ્યાનમાં રાખીને લેખિત નિવેદનમાં સુધારા માટેની અરજીને નકારી કાઢવાનું કોઈ કારણ દેખાતું નથી, જે કાર્યવાહીના કોઈપણ તબક્કે લેખિત નિવેદનમાં સુધારાની મંજૂરી આપવા માટે કોર્ટને વ્યાપક સત્તા અને નિરંકુશ વિવેકબુદ્ધિ પ્રદાન કરે છે.”

(ભાર મૂકવામાં આવે છે)

૧૪.૫.પંક્તિમાં બીજા ક્રમે **અજેન્દ્ર પ્રસાદ (ઉપરોક્ત)** હશે, તે પેરા નંબર ૫૭ અને ૬૦ માં નીચે મુજબ જોવા મળ્યું છે, જે નીચે મુજબ વાંચે છે:-

“૫૭. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે મુદ્દાઓના સમાધાનની તારીખ એ સુનાવણી શરૂ થવાની તારીખ છે.(કૈલાશ વિ. નન્દકુ).કાં તો મુદ્દાઓના સમાધાનની તારીખને સુનાવણી શરૂ થવાની તારીખ તરીકે ગણવામાં આવે અથવા સોગંદનામું દાખલ કરવાની તારીખ કે જેને તપાસ-ઈન-ચીફ તરીકે ગણવામાં આવે છે તેને સુનાવણી શરૂ થવાની તારીખ તરીકે ગણવામાં આવે, આ બાબત આદેશ ૬ નિયમ ૧૭ સી. પી. સી. ની જોગવાઈ હેઠળ આવશે. તેથી, પ્રતિવાદીએ સાબિત કરવું પડશે કે યોગ્ય ખંત હોવા છતાં, તે સુનાવણી શરૂ થાય તે પહેલાં આ મુદ્દો ઉઠાવી શક્યો ન હોત.અમે પહેલેથી જ પ્રતિ-સોગંદનામામાં ખૂબ જ વિસ્તૃત રીતે ઉલ્લેખિત તારીખો અને ઘટનાઓનો ઉલ્લેખ

કચો છે જે સામાવાળાઓ ૧ અને ૨ (અપીલકર્તાઓ) તરફથી યોગ્ય ખંતનો અભાવ સાબિત કરે છે.

XXXXXX

૬૦. ઉપરોક્ત અભિપ્રાય, અમારા મતે, આદેશ ૬ નિયમ ૧૭ની જરૂરિયાતને તે વિગતો આપ્યા વિના સંતોષતો નથી જે કાયદાની જરૂરિયાતને સંતોષશે કે જે બાબતો હવે સુધારા દ્વારા રજૂ કરવા માંગતી હતી તે યોગ્ય ખંત હોવા છતાં અગાઉ ઉઠાવી શકાતી ન હતી.આ અદાલતે કૈલાશ વિરુદ્ધ નળદુ કસમાં આપેલા ચુકાદા મુજબ જ્યારે મુદ્દાઓનું સમાધાન થાય અને કેસ પુરાવા નોંધવા માટે નક્કી કરવામાં આવે ત્યારે સુનાવણી શરૂ થાય તેવું માનવામાં આવે છે." (ભાર મૂકવામાં આવે છે)

૧૪.૬ પાછળથી **વિધાબાઈ** (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં, તે પેરા-૧૧ અને ૧૯ માં જોવા મળ્યું છે જે નીચે મુજબ છે:-

"૧૧. વિદ્વાન ટ્રાયલ જજ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશ પરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે સામાવાળાઓ ઉપરોક્ત પૂર્વ શરત પૂરી કરી શક્યા ન હતા.તેથી, વિચારણા માટે જે પ્રશ્ન ઊભો થાય છે તે એ છે કે સુનાવણી શરૂ થઈ હતી કે નહીં.અમારા મતે, તે કચું.જે તારીખે મુદ્દાઓ ઘડવામાં આવે છે તે પ્રથમ સુનાવણીની તારીખ છે.સિવિલ પ્રોસિજર કોડની જોગવાઈઓમાં કાર્યવાહીના વિવિધ તબક્કે વિવિધ પગલાં લેવાની કલ્પના કરવામાં આવી છે.અમારા મતે, મુખ્ય સાક્ષીની તપાસના બદલે સોગંદનામું દાખલ કરવું એ 'કાર્યવાહીની શરૂઆત' સમાન હશે.

XXXXXX

૧૮. પક્ષકારો વચ્ચેના વાસ્તવિક વિવાદને નક્કી કરવા માટે આવા સુધારા જરૂરી છે કે કેમ તે નક્કી કરવાની અદાલતની પ્રાથમિક ફરજ છે. જો આવી શરત પૂર્ણ થાય તો જ સુધારાની મંજૂરી આપવામાં આવે છે. જો કે, સંહિતાના આદેશ ૬, નિયમ ૧૭ સાથે જોડાયેલ પરંતુક અદાલતની સત્તાને પ્રતિબંધિત કરે છે. તે તેના અધિકારક્ષેત્રના ઉપયોગ પર પ્રતિબંધ મૂકે છે. આ પ્રકારના કેસમાં અદાલતનો અધિકારક્ષેત્ર મર્યાદિત છે. આમ, જ્યાં સુધી તેમાં કલ્પના કરવામાં આવી છે તે અધિકારક્ષેત્રની હકીકત અસ્તિત્વમાં હોવાનું જણાતું નથી, ત્યાં સુધી અદાલતને દાવામાં સુધારાની મંજૂરી આપવા માટે કોઈ અધિકારક્ષેત્ર રહેશે નહીં.”

(ભાર મૂકવામાં આવે છે)

૧૪.૭ જ્યારે, **મોહિન્દ્ર કુમાર મહેરા** (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં, તે નીચે મુજબ અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે:—

“૧૬. જે ચુકાદા પર અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા ઘણો ભરોસો મૂકવામાં આવ્યો છે તે રાજેશ કુમાર અગ્રવાલ અને અન્યો વિરુદ્ધ કે. કે. મોદી અને અન્યો (૨૦૦૬) ૪ એસસીસી ૩૮૫ છે. આ અદાલતને ફક્ત ૧૫ અને ૧૬માં આદેશ ૬ નિયમ ૧૭ પર વિચાર કરવાનો અને તેનું અર્થઘટન કરવાનો પ્રસંગ મળ્યો હતો, જેમાં નીચે મુજબ ઠરાવવામાં આવ્યો છે:—

“૧૫. આ નિયમનો ઉદ્દેશ એ છે કે અદાલતોએ તેમની સમક્ષ આવતા કેસના ગુણદોષની તપાસ કરવી જોઈએ અને પરિણામે, પક્ષકારો વચ્ચે વિવાદમાં વાસ્તવિક પ્રશ્નને સમાપ્ત કરવા માટે જરૂરી તમામ સુધારાઓને મંજૂરી આપવી જોઈએ, જો કે તે બીજા પક્ષ સાથે અન્યાય અથવા પૂર્વગ્રહનું કારણ ન બને.

૧૬. આદેશ ૬ નિયમ ૧૭ બે ભાગોનો સમાવેશ કરે છે. જ્યારે કે પ્રથમ ભાગ વિવેકાધીન (મે) છે અને દલીલમાં સુધારાનો આદેશ આપવા માટે તેને અદાલત પર છોડી દે છે. બીજો ભાગ અનિવાર્ય છે (રહેશે) અને પક્ષકારો વચ્ચે વાસ્તવિક પ્રશ્ન નક્કી કરવાના હેતુ માટે જરૂરી તમામ સુધારાઓને મંજૂરી આપવા અદાલતને આદેશ આપે છે.”

૧૭. જોકે આદેશ ૬ નિયમ ૧૭ “કાર્યવાહીના કોઈપણ તબક્કે” દલીલોમાં સુધારાની મંજૂરી આપે છે, પરંતુ પ્રોવિઝોના માધ્યમથી એ હકીકતની મર્યાદા નક્કી કરવામાં આવી છે કે સુનાવણી શરૂ થયા પછી સુધારા માટેની કોઈ અરજીને મંજૂરી આપવામાં આવશે નહીં. પક્ષકારને સુધારાની મંજૂરી આપવાના આદેશ માટે અદાલતનો અધિકારક્ષેત્ર અનામત રાખીને એવી વિનંતી કરવામાં આવી કે પક્ષકારોને સંતોષ થાય કે યોગ્ય ખંત હોવા છતાં પક્ષકારો સુનાવણી શરૂ થાય તે પહેલાં આ મુદ્દો ઉઠાવી શક્યા ન હોત. દાવામાં ક્યારે સુનાવણી શરૂ થાય છે? સી. પી. સી. નો આદેશ ૧૮ “દાવાની સુનાવણી અને સાક્ષીઓની તપાસ” સાથે સંબંધિત છે. મુદ્દાઓ આદેશ ૧૪ હેઠળ ઘડવામાં આવ્યા છે. દાવાની પ્રથમ સુનાવણીમાં, અદાલત ફરિયાદ અને લેખિત નિવેદન વાંચ્યા પછી અને આદેશ ૧૪ના નિયમ ૧ હેઠળ તપાસ કર્યા પછી મુદ્દાઓ ઘડશે. આદેશ ૧૫ “પ્રથમ સુનાવણીમાં દાવાનો નિકાલ” સાથે સંબંધિત છે, જ્યારે એવું લાગે છે કે પક્ષો કાયદાના કોઈ પ્રશ્ન અથવા હકીકતના મુદ્દામાં નથી. મુદ્દાઓ ઘડવામાં આવે અને કેસ સુનાવણી માટે નક્કી કરવામાં આવે અને

પક્ષને પોતાનો પુરાવો રજૂ કરવાનો અધિકાર હોય તે પછી દાવાની સુનાવણી શરૂ થાય છે.

XXXXXX

૨૨. આદેશ ૬ નિયમ ૧૭ની જોગવાઈએ સુનાવણી શરૂ થયા પછી આ હેતુ અને હેતુ સાથે સુધારાની અરજીના મનોરંજન પર પ્રતિબંધ મૂક્યો હતો કે એકવાર પક્ષો પુરાવાના નેતૃત્વ સાથે આગળ વધે, તો કોઈ નવી દલીલ રજૂ કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે નહીં. વર્તમાન એક એવો કેસ છે જેમાં પક્ષકારો પુરાવા આપી શકે તે પહેલાં, સુધારાની અરજી દાખલ કરવામાં આવી છે અને ૧૪/૦૨/૨૦૧૪ ના આદેશ પરથી, તે સ્પષ્ટ છે કે વાદીનો કેસ એ છે કે પક્ષકારોએ સુધારેલી દલીલો પર પણ પુરાવા આપ્યા છે અને વાદીના કેસો એ હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને કે પક્ષકારોએ સુધારેલી દલીલો પર પુરાવા આપ્યા હતા, સુધારાને મંજૂરી આપવી એ માત્ર ઔપચારિકતા હતી. પ્રતિવાદીને કોઈ પણ રીતે સુધારાથી પૂર્વગ્રહયુક્ત ન કહી શકાય કારણ કે વાદીએ તેના દ્વારા દાવો કરાયેલી સુધારેલી દલીલો પર પણ તેના પુરાવાનું નેતૃત્વ કર્યું હતું.

૨૩. ચંદ્ર કાંતા બંસલ વિરુદ્ધ રાજિન્દર સિંહ આનંદ (૨૦૦૮) ૫ એસ. સી. સી. ૧૧૭ કેસમાં આ અદાલતે ૨૦૦૨માં કરવામાં આવેલા સુધારાના ઉદ્દેશ અને હેતુની નોંધ લીધી છે. પેરા ૧૩ માં, નીચે મુજબ આયોજન કરવામાં આવ્યું છે:—

“૧૩. ઉપરોક્ત સુધારાનો સંપૂર્ણ ઉદ્દેશ સુનાવણીની શરૂઆત પછીની દલીલમાં સુધારો કરવા માટે અરજીઓ દાખલ કરવાનું રોકવાનો છે, જેથી આશ્ચર્ય ન થાય અને પક્ષકારોને બીજાના કેસની પૂરતી જાણકારી હોય. તે અરજીઓ દાખલ કરવામાં થતા વિલંબને રોકવામાં પણ મદદ કરે છે. એકવાર, જાણીતી અરજીઓ પર સુનાવણી શરૂ થઈ જાય, પછી કોઈ પણ પક્ષ માટે સમાધાન કરવું ખૂબ જ મુશ્કેલ બનશે. તેમ છતાં, નવા ઉમેરવામાં આવેલા પરંતુકમાં એક અપવાદ કરવામાં આવ્યો છે જ્યાં તે

દર્શાવવામાં આવ્યું છે કે યોગ્ય ખંત હોવા છતાં, તે અરજી કરી શક્યો નથી, તે અદાલત પર છે કે તે તેના પર વિચાર કરે.તેથી, તે સંપૂર્ણ પ્રતિબંધ નથી કે પછીની કોઈપણ અરજીની એન્ટ્રીને બંધ કરતું નથી.અગાઉ જણાવ્યા મુજબ, પરંતુક ઉમેરવાનું કારણ વિલંબ ઘટાડવાનું અને કેસોની સુનાવણી ઝડપી બનાવવાનું છે.”

૨૪. જે હેતુ અને હેતુ દ્વારા દલીલોમાં સુધારાની મંજૂરી આપવા પર મર્યાદા મૂકવામાં આવી હતી, તેને ધ્યાનમાં રાખીને, વર્તમાન કેસમાં પ્રતિવાદીને કોઈ પૂર્વગ્રહ થયો હોવાનું કહી શકાય નહીં કારણ કે પુરાવા સુધારાની અરજી દાખલ કર્યા પછી આપવામાં આવ્યા હતા.આમ અમારો મત છે કે પ્રોવિઝોના હેતુ અને ઉદ્દેશને જોતા, હાજર એક એવો કેસ હતો જ્યાં એવું માની શકાતું ન હતું કે વાદી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી સુધારાની અરજીને પ્રોવિઝોના પ્રતિબંધને કારણે ધ્યાનમાં લઈ શકાતી નથી.”

(ભાર મૂકવામાં આવે છે)

૧૫. વર્તમાન કેસમાં મુદ્દાઓ ૨૭/૦૧/૨૦૨૧ પર ઘડવામાં આવ્યા હતા, જ્યારે વિવાદિત સુધારા અરજી ૨૧/૧૨/૨૦૨૩ પર દાખલ કરવામાં આવી હતી, પરંતુ તે નિર્વિવાદ હકીકત છે કે વિવાદિત અરજી દાખલ કરવાની તારીખ સુધી, વાદીએ તેના મૌખિક પુરાવા માટે સાક્ષી પેટીમાં પગ મૂક્યો નથી, પછી ભલે તે તેના મૌખિક પુરાવાના બદલામાં મુખ્ય પરીક્ષા દાખલ કરવી હોય અથવા તેની કોસ-એક્ઝામિનેશન હજુ શરૂ થઈ નથી.જો આ અદાલત માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના ઉપરોક્ત નિર્ણયોના ગુણોત્તરનું વિશ્લેષણ કરે છે, તો એવું

શું તારણ કાઢવામાં આવે છે કે જ્યાં સુધી વાદી તપાસ/કોસ એક્ઝામિનેશન માટે સાક્ષીની પેટીમાં ન જાય ત્યાં સુધી સુનાવણી શરૂ થશે નહીં.

૧૬. એ વાત સાચી છે કે **કૈલાશ** (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે અવલોકન કર્યું છે કે દીવાની દાવામાં, જ્યારે મુદ્દાઓ ઘડવામાં આવે છે અને પુરાવા નોંધવા માટે કેસ નક્કી કરવામાં આવે છે ત્યારે સુનાવણી શરૂ થાય છે. એવું અવલોકન કરવું જરૂરી છે કે **કૈલાશ** (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે ક્યારેય એવું માન્યું નથી કે જ્યારે મુદ્દાઓ ઘડવામાં આવે ત્યારે સુનાવણી શરૂ થાય છે, પરંતુ સાથે સાથે એવું પણ જણાવ્યું હતું કે જ્યારે પુરાવા નોંધવા માટે કેસ નક્કી કરવામાં આવે ત્યારે સુનાવણી શરૂ થાય છે. તેથી, પ્રથમ દૃષ્ટિએ, **કૈલાશ** (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં નિર્ણય પરથી અનુમાન લગાવી શકાય છે કે જ્યારે બે શરતો હોય ત્યારે તે મુદ્દાઓની રચના કરે છે તેમજ પુરાવાઓની નોંધણી માટે નિર્ધારિત કેસ પૂર્ણ થાય છે, ત્યારે ટ્રાયલ શરૂ થાય છે એમ કહી શકાય.

૧૭. ઉપર જે અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે તેને આગળ વધારતા, **કૈલાશ** (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં નિર્ણય પછી, પ્રથમ વખત, **બલદેવસિંહ** (ઉપરોક્ત) (નિર્ણય તારીખ ૦૩/૦૮/૨૦૦૬) ના કિસ્સામાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે સી. પી. સી. ના આદેશ ૬ નિયમ ૧૭ના

પરંતુકમાં ઉપયોગમાં લેવાયેલી સુનાવણીની શરૂઆતને મર્યાદિત અર્થમાં સમજવી જોઈએ, જેનો અર્થ થાય છે દાવાની અંતિમ સુનાવણી, સાક્ષીઓની તપાસ, દસ્તાવેજો દાખલ કરવા અને દલીલોને સંબોધવી. પ્રથમ દૃષ્ટિએ, **બલદેવસિંહ** (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે પ્રથમ વખત સી. પી. સી. ના આદેશ ૬ નિયમ ૧૭ના સંદર્ભમાં સુનાવણી શરૂ કરવાનો અર્થ વિસ્તૃત કર્યો છે.

૧૮. એ વાત સાચી છે કે **અજેન્દ્ર પ્રસાદ** (ઉપરોક્ત) (તારીખ ૦૮/૧૨/૨૦૦૬) ના એક કેસમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે એવું માન્યું હતું કે તે મુદ્દાઓના સમાધાનની તારીખ હોય કે પછી એફિડેવિટ દાખલ કરવાની તારીખને મુખ્ય તપાસની તારીખ તરીકે ગણવામાં આવે, કેસ સી. પી. સી. ના આદેશ ૬ નિયમ ૧૭ની જોગવાઈ હેઠળ આવશે. તેથી, **અજેન્દ્ર પ્રસાદ** (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં પણ એવું માનવામાં આવ્યું નથી કે માત્ર મુદ્દાઓના સમાધાનની તારીખ જ સુનાવણી શરૂ થવાની તારીખ છે. તેમ છતાં, **અજેન્દ્ર પ્રસાદ** (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં, સામાવાળા દ્વારા ૨૪/૧૧/૨૦૦૫ પર નિર્વિવાદપણે સુધારાની અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી, જે ૨૧/૧૧/૨૦૦૫ પર રજૂ કરાયેલ વાદીના મુખ્ય તપાસકર્તાનું સોગંદનામું રજૂ કરવા પછીની હતી. હકીકતોની તે પૃષ્ઠભૂમિમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે સી. પી. સી. ના આદેશ ૬ નિયમ ૧૭ની જોગવાઈને લાગુ કરતા સુધારાને નકારી

કાઢ્યો છે. અહીં એ નોંધવું જરૂરી છે કે બલદેવસિંહ (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં નિર્ણય એ અજેન્દ્ર પ્રસાદ (ઉપરોક્ત) ના કેસ કરતા પહેલા લેવામાં આવે છે.તેથી, બંધનકર્તા પૂર્વવર્તીના નિયમ મુજબ, પહેલાના દ્વારા લેવામાં આવેલો નિર્ણય પછીના માટે બંધનકર્તા રહેશે.

૧૯. વિધાબાઈ (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં, જેણે ઉપરોક્ત ત્રણેય નિર્ણયોને ધ્યાનમાં લીધા હતા અને તેના ગુણોત્તરને ધ્યાનમાં લીધા પછી, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો હતો કે "અમારા મતે, સાક્ષીની તપાસના બદલામાં સોગંદનામું દાખલ કરવું એ કાર્યવાહીની શરૂઆત સમાન હશે."

૨૦. જ્યારે, મોહિન્દ્ર કુમાર મહેરા (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં તેના અગાઉના નિર્ણયોની નોંધ લીધા પછી, ખાસ કરીને વિધાબાઈ (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો છે કે "મુદ્દાઓ ઘડવામાં આવે અને સુનાવણી માટે કેસ નક્કી કરવામાં આવે અને પક્ષને પોતાનો પુરાવો રજૂ કરવાનો અધિકાર હોય, તો દાવાની સુનાવણી શરૂ થાય છે.સી. પી. સી. ના આદેશ ૬ નિયમ ૧૭ની જોગવાઈએ સુનાવણી શરૂ થયા પછી સુધારાની અરજીના મનોરંજન પર પ્રતિબંધ મૂક્યો હતો, જેનો હેતુ અને હેતુ એ હતો કે એકવાર પક્ષો પુરાવા સાથે આગળ વધે, તો કોઈ નવી દલીલ રજૂ કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે નહીં."

૨૧. આ તબક્કે ભારત સરકાર વિરુદ્ધ મેજર જનરલ મદનલાલ યાદવ (નિવૃત્ત)
(૧૯૯૬) જ એસ. સી. સી. ૧૨૭માં નોંધાયેલા કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ
અદાલતના પૂર્ણ પીઠના નિર્ણયનો સંદર્ભ આપવો અને તેના પર આધાર રાખવો
પણ નફાકારક છે, જેમાં તે પેરા ૧૩થી ૧૯માં નોંધવામાં આવ્યો છે, જે નીચે
મુજબ છે:—

“૧૩. કલમ ૧૨૩ [૨] માં ઉપયોગમાં લેવાતા “ટ્રાયલ સ્ટાર્ટન્સ” શબ્દો
અધિનિયમ અને નિયમોની યોજનાના પ્રકાશમાં સમજવા જરૂરી રહેશે. સવાલ એ
છે કે સુનાવણી ક્યારે શરૂ થશે? કોલિન્સ ઇંગ્લિશ ડિક્શનરી અનુસાર ‘ટ્રાયલ’
શબ્દનો અર્થ છે:

“પ્રયાસ અથવા સાબિત કરવાની ક્રિયા અથવા ઉદાહરણ; પરીક્ષણ
અથવા પ્રયોગ. કાયદો. એ.સક્ષમ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા દીવાની અથવા
ફોજદારી મુદ્દાની ન્યાયિક તપાસ અને દેશના કાયદા અનુસાર આ
મુદ્દાઓનું નિર્ધારણ. બી. ફરિયાદી પક્ષ અને ન તો આરોપી માટે પુરાવા
સાંભળ્યા પછી આરોપી વ્યક્તિના દોષ અથવા નિર્દોષતાનું નિર્ધારણ
અને તેમાં સામેલ મુદ્દાઓની ન્યાયિક તપાસ.

૧૪. બેલેન્ટાઈનના લો ડિક્શનરી અનુસાર [૨૭ આવૃત્તિ] “ટ્રાયલ” નો અર્થ:

“દેશના કાયદા અનુસાર સક્ષમ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ, આવા મુદ્દાને નક્કી
કરવાના હેતુસર, કારણમાં મુકવામાં આવેલી હકીકતો અથવા કાયદાની
તપાસ. જ્યારે કોર્ટ પક્ષકારોના અધિકાર નક્કી કરવાના હેતુસર હકીકત

અથવા કાયદાના કોઈપણ મુદ્દાની સુનાવણી કરે છે અને નક્કી કરે છે,
ત્યારે તેને ટ્રાયલ ગણી શકાય.

૧૫. બ્લોકના લો ડિક્શનરી [છઠ્ઠી આવૃત્તિ] શતાબ્દી આવૃત્તિમાં, 'ટ્રાયલ' શબ્દની વ્યાખ્યા આ રીતે કરવામાં આવી છે:

"ન્યાયિક તપાસ અને કાર્યવાહી માટે પક્ષકારો વચ્ચેના મુદ્દાઓનું નિર્ધારણ, પછી ભલે તે કાયદાના મુદ્દા હોય કે હકીકતના, અધિકારક્ષેત્ર ધરાવતી અદાલત સમક્ષ. યોગ્ય અધિકારક્ષેત્ર ધરાવતી અદાલત સમક્ષ પક્ષકારો વચ્ચેના મુદ્દાઓની, પછી ભલે તે કાયદો હોય કે તથ્યો, દીવાની અથવા ફોજદારી કારણની, દેશના કાયદા અનુસાર ન્યાયિક તપાસ.

૧૬. વેબસ્ટરના કોમ્પ્રિહેન્સિવ ડિક્શનરી ઇન્ટરનેશનલ એડિશનમાં, પાન ૧૩૩૯ પર, 'ટ્રાયલ' શબ્દની વ્યાખ્યા આ રીતે કરવામાં આવી છે:

".....તે મુદ્દો નક્કી કરવા માટે રોગના મુદ્દા સાથે સંકળાયેલા તથ્યો અથવા કાયદાની તપાસ, અધિકારક્ષેત્ર સોંપવામાં આવેલી ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ કરવામાં આવે છે. દોષ અથવા નિર્દોષતા નક્કી કરવાની અગાઉની પદ્ધતિ, જેમ કે અગ્નિપરીક્ષા દ્વારા અથવા તેના આરોપક સાથે લડાઈ દ્વારા, આરોપીની સહનશક્તિની શારીરિક પરીક્ષાઓ કરાવવી. પ્રયાસ અથવા પરીક્ષણની પ્રક્રિયામાં. પ્રયાસ અથવા પરીક્ષણ દરમિયાન બનાવવામાં અથવા કરવામાં આવે છે. "

૧૭. કોલિન્સ ઇંગ્લિશ ડિક્શનરીમાં 'સ્ટાર્ટ' શબ્દને વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યો છે જેનો અર્થ થાય છે "શરૂ કરવું અથવા શરૂ કરવું; આવો અથવા અસ્તિત્વમાં આવવાનું કારણ, ઓપરેશન વગેરે" બ્લેકના લો ડિક્શનરીમાં તેનો અર્થ આ રીતે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યો છે:

"પ્રથમ કાર્ય અથવા પગલું કરીને પ્રારંભ કરવો. શરૂ કરવા માટે, સ્થાપિત કરો અથવા શરૂ કરો.

મોટાભાગના અધિકારક્ષેત્રોમાં દીવાની કાર્યવાહી અદાલતમાં ફરિયાદ દાખલ કરીને શરૂ કરવામાં આવે છે....

ફોજદારી કાર્યવાહી મર્યાદાઓના કાનૂનની અંદર શરૂ કરવામાં આવે છે જ્યારે પ્રારંભિક ફરિયાદ અથવા માહિતી મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ સદ્ભાવનાથી દાખલ કરવામાં આવે છે અને તેના પર વોરંટ જારી કરવામાં આવે છે. જ્યારે ગુનાખોરીનો આરોપ લગાવતા મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ માહિતી મૂકવામાં આવે છે, અને ધરપકડનું વોરંટ જારી કરવામાં આવે છે, અથવા જ્યારે ગ્રાન્ડ જ્યુરીએ આરોપ પરત કર્યો હોય ત્યારે ફોજદારી કાર્યવાહી "શરૂ" કરવામાં આવે છે.

૧૮. "શબ્દો અને શબ્દસમૂહો" [કાયમી આવૃત્તિ] ખંડ ૪૨એમાં, પૃષ્ઠ ૧૭૧ પર, "પ્રારંભ" શીર્ષક હેઠળ, એવું જણાવવામાં આવ્યું છે. ૪ "ટ્રાયલ" ઓછામાં ઓછા તે સમયથી શરૂ થાય છે જ્યારે જ્યુરીના એમ્પેનલિંગનું કામ શરૂ થાય છે.

૧૯. તેથી, તે સ્પષ્ટ થશે કે ટ્રાયલનો અર્થ એ છે કે સાબિત કરવાની ક્રિયા અથવા ન્યાયિક તપાસ અથવા તેના પોતાના મુદ્દાઓ સહિત મુદ્દાઓનું નિર્ધારણ. કાયદા અનુસાર અધિકારક્ષેત્ર અથવા સત્તા અથવા આરોપીના અપરાધ અથવા નિર્દોષતાનો નિર્ણય, જેમાં તેના માટે જરૂરી તમામ પગલાં સામેલ છે. ટ્રાયલ પ્રથમ કાર્ય અથવા ટ્રાયલ સાથે આગળ વધવા માટે જરૂરી અથવા આવશ્યક પગલાંની કામગીરી સાથે શરૂ થાય છે."

(ભાર મૂકવામાં આવે છે)

૨૨. એ. આઈ. આર. ૨૦૧૯ કલકત્તા ૧૩૧ માં નોંધાયેલા શ્રી શ્રી ઈશ્વર રાધા બિહારી ચહૂદી વિરુદ્ધ માલતી પી. સોનીના કેસમાં કલકત્તા હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચના નિર્ણયનો સંદર્ભ આપવો યોગ્ય છે અને પેરા ૨ અને ૩૮ માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:—

“૨. આ અદાલતની એકલ ખંડપીઠે સંદર્ભ પરના નિર્ણય માટે નીચેનો પ્રશ્ન મૂક્યો છે:

“”વિધાબાઈ વિરુદ્ધ પદ્મલતા [(૨૦૦૯) ૨ એસ સી સી ૪૦૯] ના દષ્ટિકોણથી, સિવિલ પ્રક્રિયા સંહિતાના ઓર્ડર ૬ નિયમ ૧૭ ની જોગવાઈમાં કલ્પિત ‘ટ્રાયલની શરૂઆત’ નો અર્થ પ્રથમ સુનાવણીની તારીખ, એટલે કે મુદ્દાઓ ઘડવાની તારીખ, કે દાવોની અંતિમ સુનાવણી, સાક્ષીઓની તપાસ, દસ્તાવેજો રજૂ કરવા અને દલીલો રજૂ કરવી – આમાંથી શું થશે?”

૩૮. આથી, સંદર્ભમાં ઉઠાવવામાં આવેલો પ્રશ્ન નીચે મુજબનો જવાબ આપવામાં આવે છે: સિવિલ પ્રક્રિયા સંહિતાના ઓર્ડર ૬, નિયમ ૧૭ ની જોગવાઈમાં “ટ્રાયલની શરૂઆત” અભિવ્યક્તિનો અર્થ તે તારીખ થશે જ્યારે એફિડેવિટ ઓફ એવિડન્સ દાખલ કર્યા પછી અદાલત સૌપ્રથમ પોતાનું મન લાગુ પાડે છે અને જ્યારે પ્રથમ સાક્ષી તેની એફિડેવિટ ઓફ એવિડન્સ સાબિત કરે છે અથવા આવા સાક્ષી કોઈ દસ્તાવેજને પુરાવામાં રજૂ કરવા માટે સાબિત

કરવાનો પ્રયાસ કરે છે અથવા આવા સાક્ષીની ઉલટતપાસ શરૂ થાય છે,
આમાંથી જે પણ વહેલું હોય તે."(ભાર મૂકવામાં આવે છે)

૨૩. તેવી જ રીતે, બોમ્બે હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે મહાદેવ વિરુદ્ધ બાલાજી અને અન્યના કેસમાં, જે ૨૦૧૨ એસ સી સી ઓનલાઈન બોમ. ૧૨૮૩ માં નોંધાયેલ છે, તેણે નીચે મુજબ અવલોકન અને ઠરાવ કર્યો હતો, જે ફકરા- ૧ અને ૨૬ માં દર્શાવેલ છે.

"૧. આ રીટ પિટિશન અમને નીચેના કાયદાના પ્રશ્નોના જવાબ આપવા માટે સંદર્ભિત કરવામાં આવી છે;

૧] શું આ અદાલતના માનનીય સિંગલ જજ દ્વારા "અજીત નરસિંહ તાલકર વિરુદ્ધ શ્રીમતી નિર્મળા વામનરાવ કાકડે અને અન્ય" (૨૦૧૦) ૫ મહા. એલ. જે. ૪૮૧, "ભગવાનદાસ કનૈયાલાલ બુખના વિરુદ્ધ શ્યામસુંદર વાસુદેવ બુખના અને અન્ય" (૨૦૧૦) ૧ બોમ. સી. આર. ૨૧૮, અને "વિનોદ સન ઓફ ખીમજી લોડાયા અને અન્ય વિરુદ્ધ ધ ચીફ એક્ઝિક્યુટિવ ઓફિસર અને અન્ય" (સિવિલ રિવિઝન અરજી નંબર ૧૨૩/૨૦૦૯) માં લેવાયેલો દષ્ટિકોણ કાયદેસર અને યોગ્ય છે

અને શું સિવિલ દાવોમાં ટ્રાયલ મુદ્દાઓની રચનાની તારીખથી શરૂ થાય છે કે તે મુખ્ય તપાસને બદલે સોગંદનામું દાખલ કરવાની તારીખથી શરૂ થાય છે?

૨] શું સિવિલ પ્રક્રિયા સંહિતાના ઓર્ડર-૬ નિયમ-૧૭ સાથે જોડાયેલ જોગવાઈ મુદ્દાઓની રચના પછી આકર્ષાય છે કે તે ફક્ત સાક્ષી/ઓ ના મુખ્ય તપાસને બદલે સોગંદનામું/ઓ દાખલ કરવાના તબક્કા પછી જ અમલમાં આવશે?

૨૬. ઉપરોક્ત ચર્ચાના દૃષ્ટિકોણથી, આ અદાલતના માનનીય સિંગલ જજો દ્વારા "અજીત નરસિંહ તાલકર વિરુદ્ધ શ્રીમતી નિર્મળા વામનરાવ કાકડે અને અન્ય" (૨૦૧૦) ૫ મહા. એલ. જે. ૪૮૧, "ભગવાનદાસ કનૈયાલાલ બુબના વિરુદ્ધ શ્યામસુંદર વાસુદેવ બુબના અને અન્ય" (૨૦૧૦) ૧ બોમ. સી. આર. ૨૧૮, અને "વિનોદ સન ઓફ ખીમજી લોડાયા અને અન્ય વિરુદ્ધ ધ ચીફ એક્ઝિક્યુટિવ ઓફિસર અને અન્ય" (સિવિલ રિવિઝન અરજી નંબર ૧૨૩/૨૦૦૯) માં વ્યક્ત કરાયેલા દૃષ્ટિકોણને કાયદેસર અને યોગ્ય તરીકે સમર્થન આપવાની જરૂર છે. અમારા સુવિચારિત મંતવ્ય મુજબ, સિવિલ દાવોમાં ટ્રાયલ સાક્ષી/ઓ ની મુખ્ય તપાસને બદલે સોગંદનામા દાખલ કરવાની તારીખથી શરૂ થાય છે અને સિવિલ પ્રક્રિયા સંહિતા, ૧૯૦૮ ના ઓર્ડર

ક નિયમ ૧૭ ની જોગવાઈ સાક્ષી/ઓ ની મુખ્ય તપાસને બદલે સોગંદનામા
દાખલ કરવાના તબક્કા પછી જ અમલમાં આવશે."

(ભાર મૂકવામાં આવે છે)

૨૪. આમ, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત અને કલકત્તા અને બોમ્બેની ઉચ્ચ અદાલતના ઉપરોક્ત નિર્ણયોને જોયા પછી, તે હવે કાયદાની સારી રીતે સ્થાપિત સ્થિતિ છે કે સી. પી. સી. ના આદેશ ૬ નિયમ ૧૭ ની જોગવાઈના સ બંધમાં દીવાની દાવાની સુનાવણી શરૂ કરવાની તારીખ સાક્ષીની મુખ્ય પરીક્ષાના બદલામાં સોગંદનામું દાખલ કરવાની તારીખ હશે, તે વાદી છે અને માત્ર મુદ્દાઓના સમાધાનની તારીખ જ નહીં.

૨૫. હવે, વર્તમાન કેસની હકીકતો પર પાછા આવીએ તો, નિર્વિવાદપણે વિવાદિત સુધારા અરજી સાક્ષીની તપાસ-ઈન-ચીફના બદલામાં સોગંદનામું દાખલ કરતા પહેલા દાખલ કરવામાં આવે છે જે તે વાદી છે, જે હકીકતમાં હજુ સુધી વાદી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી નથી.તેથી, મારા મત મુજબ, સી. પી. સી. ના આદેશ ૬ નિયમ ૧૭ ની જોગવાઈ વતમાન કેસની હકીકતોને લાગુ પડશે નહીં.

સુધારાની અરજી વિલંબિત રીતે દાખલ કરવી

૨૬. જ્યાં સુધી વિલંબિત તબક્કે વિવાદિત અરજી દાખલ કરવાની વાત છે, તે સાચું છે કે વાદી આવી અરજી તાત્કાલિક દાખલ કરી શક્યો હોત, પરંતુ સુધારાની અરજી દાખલ કરવામાં વિલંબ એ અતિશય નથી જે વાદીને સુધારાની વિનંતી કરવા માટે અયોગ્ય બનાવે છે.જો સુધારો મંજૂર કરવામાં આવ્યો હોત તો સામાવાળાઓને કોઈ ગંભીર પૂર્વગ્રહ થયો ન હોત.હકીકતમાં, જો સુધારો મંજૂરી આપે છે, તો તે પક્ષકારો વચ્ચે સંકળાયેલા વાસ્તવિક વિવાદોનું સમાધાન કરશે, જેથી તે ભવિષ્યમાં કાર્યવાહીની વિવિધતાને ટાળશે, જેથી કોર્ટનો સમય બચશે.

૨૭. આ તબક્કે, પરિચ્છેદ-૧૧.૨,૧૪ અને ૧૭ માં **દિનેશ ગોયલ** (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા કરવામાં આવેલા નીચેના નિરીક્ષણોનો સંદર્ભ આપવો અને તેના પર આધાર રાખવો નફાકારક રહેશે, જે નીચે મુજબ છે:-

“ ૧૧.૧ સ્થાયી નિયમ એ છે કે અદાલતોએ દલીલોમાં સુધારો કરવાની મંજૂરી આપવા માટે ઉદાર અભિગમ અપનાવવો જોઈએ, જો કે, તે આવી સત્તા પર મૂકવામાં આવેલી વૈધાનિક સીમાઓનું ઉલ્લંઘન ન હોઈ શકે.ઉત્તર પૂર્વીય રેલવે વહીવટીતંત્ર, ગોરખપુર વિરુદ્ધ ભગવાન દાસ ૬ માં તે નીચે મુજબ યોજાયો હતો:

“૧૬. જ્યાં સુધી આદેશ ૬ નિયમ ૧૭ સી. પી. સી. (જે તે સંબંધિત સમયે હતો) હેઠળ સુધારા મંજૂર કરવા અથવા મંજૂરી ન આપવાના પ્રશ્નને સંચાલિત કરતા સિદ્ધાંતોની વાત છે, તો આ પણ સારી રીતે

નક્કી કરવામાં આવ્યા છે.[આદેશ ૬ નિયમ ૧૭ સી. પી. સી.](#) કાર્યવાહીના કોઈપણ તબક્કે દલીલોમાં સુધારો કરે છે. પીરગોંડા હોંગોંડા પાટિલ વિરુદ્ધ કાલગોંડા શિડગોંડા પાટિલ [એ આઈ આર ૧૯૫૭ એસ સી ૩૬૩] માં, જે હજુ પણ આ ક્ષેત્ર ધરાવે છે, એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે તમામ સુધારાઓને મંજૂરી આપવી જોઈએ જે બે શરતોને સંતોષે:

(એ) બીજી બાજુ સાથે અન્યાય ન કરવો, અને (બી) પક્ષો વચ્ચેના વિવાદમાં (૨૦૦૮) ૮ એસ સી સી ૫૧૧ ૮ / એસ એલ પી (સી) ૩૦૩૨૪/૨૦૧૮ માં વાસ્તવિક પ્રશ્નો નક્કી કરવાના હેતુ માટે જરૂરી હોવું. સુધારાઓને માત્ર ત્યારે જ નકારી કાઢવા જોઈએ જ્યાં અન્ય પક્ષને એ જ સ્થિતિમાં ન મૂકી શકાય કે જાણે દલીલ મૂળરૂપે સાચી હોય, પરંતુ સુધારાથી તેને ઈજા થશે જે ખર્ચમાં ભરપાઈ કરી શકાતી નથી. [\[ગજાનન જયકિશન જોશી વિરુદ્ધ પ્રભાકર મોહનલાલ કલવાર \(૧૯૯૦\) ૧ એસસીસી ૧૬૬ પણ જુઓ.\]](#)”

૧૧.૨ વર્ષોથી, અસંખ્ય ન્યાયિક ઉદાહરણો દ્વારા આદેશ ૬ નિયમ ૧૭ ની અરજી માટે કેટલાક પરિબલોની રૂપરેખા આપવામાં આવી છે.

તાજેતરમાં, [લાઈફ ઇન્શ્યોરન્સ કોર્પોરેશન ઓફ ઇન્ડિયા વિરુદ્ધ સંજીવ બિલ્ડર્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ અને અન્ય ૭](#) માં આ અદાલતે દલીલોના સુધારાના સંદર્ભમાં અસંખ્ય ઉદાહરણો પર વિચાર કર્યા પછી, કેટલાક સિદ્ધાંતો બહાર પાડ્યા છે:—

(૧) વિવાદમાં વાસ્તવિક પ્રશ્ન નક્કી કરવા માટે જરૂરી તમામ સુધારાઓને મંજૂરી આપવી જોઈએ, જો કે તે બીજા પક્ષ સાથે અન્યાય અથવા પૂર્વગ્રહનું કારણ ન બને. આ ફરજિયાત છે, જે સી. પી. સી. ના

આદેશ ૬ નિયમ ૧૭ના ઉત્તરાર્ધમાં "રહેશે" શબ્દના ઉપયોગ પરથી સ્પષ્ટ થાય છે.

(૨) નીચેના દશ્યમાં આવી અરજીઓને સામાન્ય રીતે મંજૂરી આપવી જોઈએ જો સુધારો કાર્યવાહીની વિવિધતાને ટાળવા માટે પક્ષો વચ્ચેના વિવાદના અસરકારક અને યોગ્ય ચુકાદા માટે હોય, જો કે તે બીજા પક્ષ સાથે અન્યાયમાં પરિણમતું નથી.

(૩) સુધારાઓને સામાન્ય રીતે મંજૂરી આપવી જોઈએ, પરંતુ જો- ૨૦૨૨ એસ સી સી ઓનલાઈન એસ સી ૧૧૨૮ હોય તો તેને મંજૂરી આપવી જોઈએ નહીં.

(એ) સુધારા દ્વારા, સુધારાની માંગ કરનારા પક્ષો પક્ષ દ્વારા કરવામાં આવેલ કોઈપણ સ્પષ્ટ સ્વીકારને પાછો ખેંચવાનો પ્રયાસ કરતા નથી જે બીજી બાજુ અધિકાર પ્રદાન કરે છે.

(બી) આ સુધારો સમય-પ્રતિબંધિત દાવો ઉઠાવતો નથી, જેના પરિણામે મૂલ્યવાન ઉપાર્જિત અધિકાર (અમુક પરિસ્થિતિઓમાં) ની બીજી બાજુનું વિભાજન થાય છે.

(સી) આ સુધારો દાવાની પ્રકૃતિને સંપૂર્ણપણે બદલી નાખે છે;

(ડી) સુધારા માટેની પ્રાર્થના દુર્ભાવનાપૂર્ણ છે,

(ઈ) સુધારા દ્વારા, બીજા પક્ષે માન્ય બચાવ ગુમાવવો જોઈએ નહીં.

(જ) ધ્યાનમાં રાખવાના કેટલાક સામાન્ય સિદ્ધાંતો છે-(૧) અદાલતે અતિ-તકનીકી અભિગમ ટાળવો જોઈએ;

સામાન્ય રીતે ઉદાર બનો, ખાસ કરીને જ્યારે વિરોધી પક્ષને ખર્ચ દ્વારા વળતર આપી શકાય.

(૨) સુધારાને વાજબી રીતે મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે જ્યાં તેનો હેતુ વાદીમાં સામગ્રીની વિગતોની ગેરહાજરીને સુધારવાનો અથવા વધારાનો અથવા નવો અભિગમ રજૂ કરવાનો છે. (૩) આ સુધારાથી કાર્યવાહીના કારણમાં ફેરફાર થવો જોઈએ નહીં, જેથી ફરિયાદમાં સ્થાપિત કેસ માટે સંપૂર્ણપણે નવો કેસ સ્થાપિત કરી શકાય.

૧૪. જો કે, વ્યાપક નિયમ એ છે કે આવી અરજીઓને ધ્યાનમાં રાખીને ઉદાર અભિગમ અપનાવવો જોઈએ. [આ પણ જુઓ: [સંજીવ બિલ્ડર્સ](#) (ઉપરોક્ત); [રાકેશ કુમાર અગ્રવાલ વિરુદ્ધ રાજમાલા એક્સપોર્ટ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ ૮](#); [ઉષા બાલાસાહેબ સ્વામી અને અન્યો વિરુદ્ધ કિરણ અપ્પાસો સ્વામી અને અન્યો ૮](#); બી. કે. નારાયણ પિલ્લઈ વિરુદ્ધ પરમેસ્વરન પિલ્લઈ અને અન્ય ૧૦].

૧૭. ન્યાયિક પ્રક્રિયાઓમાં કોઈપણ અને તમામ વિલંબને ટાળવો જોઈએ અને શક્ય તેટલી મોટી હદ સુધી ઘટાડવો જોઈએ, અને સામાન્ય રીતે થવો જોઈએ, અને તેને યોગ્ય રીતે અવગણવામાં આવે છે. જો કે, તમામ કિસ્સાઓમાં દાવાનું ભાવિ નક્કી કરવામાં વિલંબ થઈ શકતો નથી. સામાવાળા રજૂ કરે છે કે દાવામાં લેખિત નિવેદન રજૂ કરવા અને સુધારાની મંજૂરી માંગતી અરજી રજૂ કરવા વચ્ચેનું સમય અંતરાલ સમજાવી ન શકાય તેવું છે. જો પ્રતિવાદીની આ દલીલ સ્વીકારવામાં આવે, તો ઇચ્છાનો પ્રશ્ન અનિર્ણિત રહેશે અથવા શ્રેષ્ઠ રીતે ખૂબ વિલંબ સાથે નિર્ણય લેવામાં આવશે. સ્વીકાર્યું છે કે જે સુનાવણી પહેલેથી જ શરૂ થઈ ગઈ છે, તે મુદ્દાઓની રચનાને પડકાર આપીને અટકાવવામાં આવશે, જે બદલામાં, સી. પી. સી. ના આદેશ ૬ નિયમ ૧૭ ના ઉદ્દેશ્ય સાથે સુસંગત નહીં હોય, જેનો હેતુ બહુવિધતા અથવા બહુવિધ માર્ગોને અટકાવવાનો છે.”

(ભાર મૂકવામાં આવે છે)

૨૮. આમ, *બલદેવસિંહ* (ઉપરોક્ત), *વિદ્યાબાઈ* (ઉપરોક્ત), *મોહિન્દ્ર કુમાર મહેરા* (ઉપરોક્ત), *સંજીવ નિલ્ડર્સ* (ઉપરોક્ત) અને *દિનેશ ગોયલ @ પપ્પુ (ઉપરોક્ત)* ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયના ગુણોત્તરને ધ્યાનમાં રાખીને, વિવાદિત સુધારા અરજીને મંજૂરી આપવી જરૂરી છે.

નિષ્કર્ષ

૨૯. ઉપરોક્ત ચર્ચા, અવલોકન અને કારણોના પરિણામે, વિવાદિત આદેશ સી. પી. સી. ની જોગવાઈઓ સાથે સુસંગત રીતે પસાર થયો ન હતો અને હકીકતમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા નિર્ધારિત કાયદાની વિરુદ્ધ પસાર થયો હતો, જેથી ટ્રાયલ કોર્ટે અધિકારક્ષેત્રની ભૂલ કરી છે જ્યારે અંશતઃ વિવાદિત સુધારા અરજીને મંજૂરી આપી છે.

૩૦. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, કેસની હકીકતો અને સંજોગો અને પક્ષકારો વચ્ચે સંકળાયેલા વિવાદોની પ્રકૃતિને ધ્યાનમાં રાખીને, વાદી દ્વારા માંગવામાં આવેલ સુધારો પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદમાં વાસ્તવિક પ્રશ્નો નક્કી કરવા માટે મંજૂર કરવાની જરૂર છે, જેથી તે પક્ષકારો વચ્ચે કાર્યવાહીની વિવિધતાને ટાળશે.

૩૧. સી. પી. સી. ના આદેશ ૬ આર ૧૭ ની જોગવાઈ વિવાદિત સુધારા અરજી પર લાગુ થશે નહીં કારણ કે સી. પી. સી. ના આદેશ ૬ નિયમ ૧૭ ની જોગવાઈના સ બંધમાં દીવાની દાવાની સુનાવણીની શરૂઆત સાક્ષીની તપાસના બદલામાં સોગંદનામું દાખલ કરવાની તારીખ હશે, તે વાદી છે અને માત્ર મુદ્દાઓના સમાધાનની તારીખ નહીં. વાદી દ્વારા આવું કોઈ સોગંદનામું દાખલ કરવામાં આવતું નથી, કેસની સુનાવણી હજુ શરૂ થઈ નથી.

૩૨. આમ, ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, ૧૧મા એડિશનલ સિવિલ જજ, સુરત દ્વારા નીચે દાખલ કરાયેલી સુધારા અરજી પર પસાર કરાયેલ વિવાદિત આદેશ, રેગ્યુલર સિવિલ સ્યુટ નંબર ૧૦૩/૨૦૧૪ માં ૯૩ પ્રદર્શિત કરે છે, તેને રદ કરવામાં આવે છે અને રદ કરવામાં આવે છે. પરિણામે, વાદી દ્વારા રેગ્યુલર સિવિલ સ્યુટ નંબર ૧૦૩/૨૦૧૪માં નીચે દર્શાવેલી વિવાદિત સુધારા અરજી ૧૧મા એડિશનલ સિવિલ જજ, સુરત સમક્ષ પેઝિંગ છે, જેને આથી સંપૂર્ણપણે મંજૂરી આપવામાં આવે છે.

૩૩. વાદી આ આદેશ પ્રાપ્ત થયાની તારીખથી એક મહિનાની અંદર દાવાની સુધારેલી નકલ રજૂ કરીને દાવામાં જરૂરી સુધારો કરશે.

૩૩.૧ સામાવાળાઓને આથી સુધારેલી ફરિયાદ પ્રાપ્ત થયાના એક મહિનાની અંદર તેમનું સુધારેલું લેખિત નિવેદન રજૂ કરવાની મંજૂરી છે.

૩૩.૨ પક્ષકારોને તેમની સુધારેલી દલીલો જો કોઈ હોય તો તેના સમર્થનમાં વધારાના દસ્તાવેજો રજૂ કરવાની પણ મંજૂરી છે. ટ્રાયલ કોર્ટને વિનંતી કરવામાં આવે છે કે એકવાર સુધારેલી દલીલો ઉપરોક્ત મુજબ દાખલ કરવામાં આવે તે પછી જરૂરી મુદ્દાઓ તૈયાર કરવામાં આવે.

૩૩.૩ ત્યારબાદ, પક્ષકારોને વહેલી તકે તેમના મૌખિક પુરાવા રજૂ કરવા અને ટ્રાયલ કોર્ટને તેમનો સંપૂર્ણ સહકાર આપવા નિર્દેશ આપવામાં આવે છે, જેથી તે વર્ષ ૨૦૧૪માં દાખલ કરવામાં આવેલા દાવાની વહેલી તકે સુનાવણી કરી શકે અને નિર્ણય લઈ શકે.

૩૪. વર્તમાન રિટ અરજીને આથી મંજૂરી આપવામાં આવી છે. નિયમને ઉપરોક્ત હદ સુધી સંપૂર્ણ બનાવવામાં આવ્યો છે. ખર્ચ માટે કોઈ ઓર્ડર નથી.

૩૫. સિવિલ અરજી ટકી નહીં રહે અને તે મુજબ નિકાલ કરવામાં આવશે.

સહી / -

(ન્યાયમૂર્તિ મૌલિક જે. શેલત)

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: *The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.*